

de journalist

ONDERZOEKSJOURNALIST JEROEN BOSSAERT

**‘We zijn een
wandellende
schietschijf’**

**KRIS
VAN HAVER**
VOORZITTER VVJ

De journalist als filter

Journalisten zijn een wandelende schietschijf, zegt onderzoeksjournalist Jeroen Bossaert in een interview in dit blad. Een enquête van *De Journalist* bevestigt dit buikgevoel: vier op de vijf journalisten ervaren een ‘verruwing’; de helft werd zelf al slachtoffer van agressie, verbaal geweld op sociale media en bedreiging of intimidatie.

De erosie van het respect voor een vrije en onafhankelijke pers is zorgwekkend. Even rondkijken in Hongarije, Polen en Slovenië volstaat om vast te stellen hoe snel onafhankelijke media van het bord geveegd kunnen worden en vervangen door staatsvriendelijke voorlichting.

Dat een deel van het publiek twijfelt aan wat het moet geloven, hoeft op zich geen probleem te zijn. Journalisten viseren is wél paradoxaal. Het is net onze basisopdracht om een kwaliteitsfilter te vormen voor wat als ‘feiten’ in het publiek gegooid wordt. Feiten die door journalisten gepresenteerd worden, moeten betrouwbaarder zijn dan wat aan de toeg verteld wordt.

‘Wie de journalistieke basisopdracht aan zijn laars lapt, maakt geen satire maar een rioolblad’

De journalistieke vrijheid gaat daarom gepaard met verantwoordelijkheid. Pieter Knapen, het gezicht van de Raad voor de Journalistiek, legt in deze *Journalist* haarfijn uit waarom zelfregulering werkt als moreel oordeel, en overheidsregulering tegen de persvrijheid zou indruisen. De Raad voor de Journalistiek velt in dit nummer ook een kritisch oordeel over het satirische blad *’t Scheldt*.

Hij verwijt *’t Scheldt* een flagrante miskenning van de beroepsethiek, doordat de auteur unaniem blijft en dus niet identificeerbaar is. Ook wordt het satirisch blad ‘ongegrunde verdachtmakingen en beschuldigingen’ aangewreven en het ontbreken van wederwoord.

Een Antwerpse rechter in kortgeding veroordeelde hetzelfde satirisch blad onlangs voor laster ten aanzien van Open VLD-woordvoerder Zelfa Madhloum. Het blad voert sinds enige tijd een heuse haatcampagne tegen haar, inclusief de publicatie van foto’s en haar adres.

De journalistieke vrijheid omvat ook satire – het recht om de feiten zo te bekijken dat ze lachwekkend worden. Maar wie de journalistieke basisopdracht aan zijn laars lapt, maakt geen satire maar een rioolblad. Voor ons als beroepsvereniging VVJ, zijn dergelijke publicaties onverdedigbaar en pervers.

Faalt de zelfregulering van ‘echte journalisten’, dan riskeren we dat anderen gaan reguleren wat ‘feiten’ zijn. De beslissing van de Antwerpse kortgedingrechter neigt al naar een preventief publicatieverbod, en eerder was er ook al een bedreiging van het bronnengeheim. Zo verzieken de rotte appels van *’t Scheldt* het broodnodige journalistieke werk.

WERKTEN MEE

Coördinatie: Pol Deltour & Piet De Loof, pol.deltour@journalist.be, piet@revista-media.be || **Eindredactie:** Piet De Loof || **Concept en vormgeving:** Revista (www.revista-media.be) || **Medewerkers:** Pol Deltour - Ruth Desmit - Selma Franssen - Annick Hus - Charlotte Michils - Monica Moritz - Pieter Knapen - Kris Van Haver - Geert Van Lierde - Luc Vanheerentals || **Cover:** Emy Elleboog || **Redactiesecretariaat:** Zennestraat 21, 1000 Brussel, Tel. 02/777 08 40, info@journalist.be – www.journalist.be || **Abonnementen:** Marleen Sluydts, info@journalist.be || **Reclameregie:** Beny Bechler, beny.bechler@journalist.be || **Druk en verzending:** Graphius

10

ACTUA

Agressie tegen de pers

14

DOSSIER

Pijnpunten in de Belgische persvrijheid

18

SERVICE

Groepsverzekering VVJ voor beroepsaansprakelijkheid

20

BOEKEN

8 boekentips voor deze zomer

26

ACTUA

Naar een betere berichtgeving over de islam

28

FOTOROL

Laurens Thys kiest Jonas Camps

30

Uitspraken Raad voor de Journalistiek

SPREEKTIJD

Jeroen Bossaert

'Diepgaand nieuws is vandaag een luxe-artikel'

INTERVIEW

Jan Stevens

'Sociale media hebben van journalistiek een gevaarlijke job gemaakt'

DE WISSEL

Mathieu Goedefroy

'Puur uit passie teruggekeerd naar de sportredactie'

© James Arthur / Emy Elleboog / Emy Elleboog

DE NIEUWKOMER

Elk jaar zetten zo'n honderd nieuwkomers hun eerste stappen in de journalistiek. Voor sommigen onder hen is het een droom die eindelijk in vervulling gaat, anderen zijn er toevallig ingerold. In dit nummer: **Jeffrey Franssens** (24), sinds juli 2020 videojournalist bij DPG Media.

'Wacht niet op vacatures'

Jeffrey Franssens

'Ik raakte gebeten door journalistiek tijdens het keuzevak 'journalistieke interviewtechnieken' van mijn master Meertalige Communicatie aan de UGent. Ik wilde weten of een job in de media iets voor mij was en dus zocht ik een stageplek op een redactie. Dat bleek niet gemakkelijk en ik had de hoop al opgegeven, toen ik Bo van Spilbeek mocht interviewen voor mijn studie. Zij nam me mee naar de nieuwsredactie van VTM én bracht me in contact met haar collega's. Zo kreeg ik toch een stageplek!'

'Ik wilde zoveel mogelijk ervaring opdoen, dus daarna deed ik een vrijwillige stage bij VRT NU. Dat beviel zo goed dat ik me inschreef voor het verkort traject Journalistiek aan de Arteveldehogeschool, waar ik leerde filmen en monteren voor tv en online.'

'Ik was al aan een volgende stage begonnen toen Geert Dewaele, chef News City video, me uitnodigde voor een gesprek. Een paar dagen later kon ik starten als videojournalist bij DPG Media. Mijn stage heb ik vroegtijdig stopgezet, want deze kans kon ik niet laten liggen. Ik maak nu video's voor HLN.be en ik word ingezet als regisseur van de doorlopende livestream van HLN Live. Ik doe redactioneel en technisch werk – die afwisseling maakt dat ik me nooit verveel.'

'Mijn technische skills hebben zeker geholpen: als je goede vragen kan stellen, maar niet kan filmen of monteren, maak je minder kans op een job bij een multimediale redactie. Daarnaast zou ik andere starters aanraden om niet te wachten op vacatures. Ik stuurde zelf mijn CV naar DPG Media als open sollicitatie en sprak allerlei mensen aan – misschien zeiden ze wel ja om van mijn gezaag af te zijn (*lacht*).'^(SF)

MEEST AANGEKLIKT

Wat was vorige maand het meest aangeklikte artikel op jullie website? We vroegen het aan **Raf Scheers**, hoofdredacteur van *Eos Wetenschap*.

'DE 8 PLANETEN IN ONS ZONNESTELSEL'

OVER DE TAALGRENEN

Wat gebeurt er aan de andere kant van de taalgrens op journalistiek vlak? Met deze rubriek ben je weer mee.

RTBF onder vuur voor voetbalverslaggeving

De RTBF heeft tegenwind gekregen voor haar verslaggeving over het Europees landkampioenschap voetbal. Van een speler die op het veld werd gezien maar op de bank zat, tot de Nederlandse koning Willem-Alexander die 'kroonprins' werd genoemd: de voetbalreporters blijken de bal herhaaldelijk mis te slaan. Op sociale media ontstond daar een hele *buzz* over, die vervolgens likkebaardend door *La Dernière Heure* werd overgenomen. De RTBF reageert sussend op de vele kritiek. 'Dit zijn maar mensen die lawaai maken op sociale media', aldus chef Sport Benoît Delhauteur. Ter vergoelijking voegt hij er nog aan toe dat door corona alle wedstrijden – op die van de Rode Duivels na – vanuit de studio in Brussel moeten worden gevolgd. (PD)

Raf Scheers: ‘Het meest gelezen stuk van mei was *De 8 planeten in ons zonnestelsel*, goed voor 4.320 clicks. Het doet wat de titel belooft: een overzicht geven van de acht planeten in ons zonnestelsel. Dit artikel werd in 2014 gepubliceerd als onderdeel van een digitaal themanummer, maar duikt de laatste maanden telkens op in onze top 10. Een echte *long burner* dus. Ik heb daar geen verklaring voor – het is niet alsof het zonnestelsel plots actueel is (*lacht*).

Dat dit de eerste link is die Google toont wanneer je zoekt naar ‘planeten’, zal ongetwijfeld helpen. Astronomie is sowieso een populair onderwerp, net als gezondheid en psychologie. Ook wetenschapsnieuws over corona blijft aanspreken, daarover gaan het tweede en derde meest aangeklikte stuk.’

<https://www.eoswetenschap.eu/ruimte/de-8-planeten-ons-zonnestelsel>

HET CIJFER

België is opnieuw een plaatsje gestegen in de wereldranglijst van de persvrijheid die Reporters Without Borders/Reporters Sans Frontières jaarlijks publiceert. Het staat nu 11de. Ter vergelijking: in 2014 stonden we nog 23st. In 2018 haalden we onze beste recente score met plaats 7. RSF noemt onder meer de politionele aanpak van een fotoreporter tijdens een Black Lives Matter manifestatie in Brussel ‘verontrustend’. Positief dan weer is volgens RSF dat media en telecombedrijven in België zich hebben verenigd in een reclameregie met de bedoeling de dominantie van Facebook en Google op dat vlak te counteren. (PD)

DE VAKPERS

Zowat één op de vijf Belgische beroepsjournalisten werkt voor een gespecialiseerd magazine. Reden genoeg om in elke editie de spots te richten op één titel.

Fwiet

- Frequentie: 2 nummers per jaar
- Oplage: 5.000
- Eerste nummer: februari 2021
- Redactie: Begijn Le Bleu en Jeroen Denaeghel
- Extra: vogelpodcast Fwiet!Fwiet!
- Verkrijgbaar: www.fwiet.be
- Prijs: €12,50

Stijlvol bookzine van twee vogelaars

Zelfverkleerde ‘ornithologen van het vierde knoopsgat’ **Begijn Le Bleu** en **Jeroen Denaeghel** brengen *Fwiet* uit, een bookzine over vogels. Op 144 bladzijden brengen ze stukken die interessant zijn voor professionele vogelaars én beginnende amateurs.

Waarom een vogelmagazine?

Begijn: ‘We broeden al twee jaar op dat idee. Hoe mooi zou het zijn om onze passie voor vogels te combineren met die voor het geschreven woord? Er is een oneindige stroom aan verhalen uit het veld die elke vogelaar wil lezen. We brengen ook interviews met biologen of professionele vogelaars, wetenschappelijke artikels en reportages. *Fwiet* moet zowel bij de kapper kunnen liggen als op het bureau van een professor biologie. Na een lange trekvlucht van redactievergaderingen en schrijfmarathons is ons *Fwiet*-kuiken nu uit zijn ei.’

Hoe ziet *Fwiet* eruit?

Jeroen: ‘*Fwiet* moest het soort magazine worden dat je in je kast wil zetten en niet bij het oud papier ligt na een week. De vormgeving is zeer belangrijk. In ons eerste nummer staan portfolio’s van topfotografen Yves Adams en Bernard Van Elegem. En we stuurden illustrator Joris De Raedt het veld in om uilen te tekenen.’

Vanwaar een magazine in eigen beheer?

Jeroen: ‘We hebben lang naar een uitgeverij gezocht, maar er was geen geloof dat ons blad rendabel kon zijn. Print heeft het lastig, maar Begijn en ik geloven echt dat er een markt is voor dit soort magazines. *Fwiet* is ontstaan uit een oerdrang: we moesten dit maken. In het ergste geval zouden we daar onze broek aan scheuren, maar dat is uiteindelijk niet gebeurd. Na de eerste druk volgde snel een tweede en op dit moment zijn we bezig aan de editie van november. Ik hoop dat ik lang genoeg leef om alle thema’s te kunnen brengen waarover ik het nog wil hebben in *Fwiet*.’ (RD)

A man with short dark hair, wearing a blue button-down shirt, stands outdoors with his arms crossed. He is looking slightly to the left of the camera. The background is a blurred green forest with a tree trunk visible on the right. The lighting is natural, suggesting daylight.

**‘De media hebben
van virologen
schaduwpremiers
gemaakt’**

JEROEN BOSSAERT, ONDERZOEKSJOURNALIST BIJ HET LAATSTE NIEUWS

Eind mei werd DPG Media in Antwerpen ontruimd na te zijn bedreigd door extremisten op zoek naar het adres van Marc Van Ranst. 'Een angstaanjagende trend', zegt Jeroen Bossaert (37), de onderzoeksjournalist van 'Het Laatste Nieuws' die in het coronadossier uitblonk met onthullingen over onder andere PCR-testen en fraude met mondkmaskers. Tegelijk vindt Bossaert dat zijn collega's wat kritischer hadden mogen zijn. **MONICA MORITZ**

'Een klacht indienen of naar de rechter stappen om iets aan te vechten, dat blijft binnen de regels van het spel, maar dat een mediagroep zijn gebouw moet ontruimen, is van een andere orde. Ook die escalatie van doodsb bedreigingen, het voortdurend lastigvalen van journalisten die iets schrijven dat ergens in het verkeerde keelgat schiet, het verspreiden van leugens om reputaties kapot te maken, dat is een angstaanjagende trend. We zijn vandaag een wandelende schietschijf. Ook voor overheidsinstanties. De veroordeling van Bart Aerts en de huiszoekingen bij Dirk Selis voorspellen alvast niet veel goeds voor onze journalistieke speelruimte.'

Je schrijft sinds kort commentaren. Pak je dat 'voorzichtig' aan in de huidige context?

'Als witte mannelijke journalist moet ik sowieso al uitkijken vandaag (*lacht*). Ik heb met de hoofdredactie afgesproken vooral opiniestukken te schrijven over mijn eigen dossiers. Die ken ik zeer goed en daarover kan ik vrijuit schrijven. Ik doe dat wars van heersende gevoeligheden of politieke ideologie. Beweren dat je links of rechts bent, vind ik sowieso gedateerd. Je kunt progressief denken over euthanasie en conservatief over onderwijs. Uit enquêtes blijkt wel dat zo'n 70% van de journalisten zich progressief noemt.'

Wat vind jij van het triviale nieuws en faits divers in populaire kranten?

'Enkele jaren geleden vroeg ik me soms

'Journalisten zijn vandaag wandelende schietschijven, ook voor overheidsinstanties'

ook af waarom we dat brengen. Ik had daar af en toe discussies over met de hoofdredacteur. Intussen heb ik ingezien dat een populaire krant heel breed moet blijven. Ik zou dat soort onderwerpen zelf niet aanpakken, maar het is wel zo dat niet iedereen zit te wachten op zware, diepgravende dossiers. Problematisch is wel dat je dagelijks opgescheept zit met online statistieken die melden wat al dan niet scoort. Daar was ik aanvankelijk beducht voor. Het heeft mij dan ook aangenaam verrast dat mijn onderzoeksdossiers af en toe het best scoren. Soms beter dan de bekentenissen van André Hazes junior over een ex-lief (*lacht*). Informatie waar hard aan gewerkt is, boeit de lezers van populaire kranten dus ook.'

Wat betekent onderzoeksjournalistiek bij Het Laatste Nieuws?

'Exact hetzelfde als bij *De Standaard*, *De Tijd* of *De Morgen*. Je moet even goed je bronnen checken, met experts praten en documenten verzamelen die niemand anders heeft. Alleen moet je al die informatie anders presenteren. Zo'n dossier moet bevattelijk zijn voor mensen die absoluut niet weten waarover het gaat. Dat maakt het ook moeilijker om onderzoeksjournalist te zijn voor *HLN* dan voor een kwaliteitskrant die kan uitgaan van een zekere voorkennis bij zijn lezer. Voor *HLN* moet je de drempel zo laag mogelijk houden. En dan zit je daar met een hele berg informatie en moet je een evenwicht vinden tussen nuance en verstaanbaarheid, een moeilijke spreidstand omdat bronnen van je verwachten dat je serieus met hun informatie omgaat.'

Waar heb jij journalistieke verhalen leren schrijven?

'Na de middelbare school wilde ik zo snel mogelijk aan de slag. Ik beschouwde universitaire studies als zinloos tijdverlies. Ik was in mijn ogen al journalist. Zolang ik me kan herinneren, is schrijven mijn passie. Toen ik 10 was, maakte ik al mijn eigen magazines met daarin verslagjes over familiefeesten en uitstapjes, een stripverhaal dat ik uit de *Jommekekrant* knipte, artikels die ik overnam uit het *Suske* en *Wiske*-weekblad en zelfs een wedstrijd. Dat verkocht ik aan familieleden, die zich zelfs konden abonneren (*glimlacht*). Ik ben een geboren journalist dus. Volgens mij kun je journalistiek niet op school of aan de universiteit leren en dus koos ik voor een korte praktische opleiding aan de Erasmus Hogeschool in Brussel, en enkel omdat ze je daar al in het tweede jaar stage lieten lopen. Studeren doe ik trouwens als onderzoeksjournalist continu. Telkens nieuwe onderwerpen grondig bestuderen en er met deskundigen over praten tot ik er alles over weet, dat boeit mij enorm.'

Heeft die stage je carrière effectief vooruit geholpen?

‘Zeker weten. *P-Magazine* stond op de stagelijst van Erasmus en iedereen vond dat bespottelijk. Ik las natuurlijk ook wel *De Standaard* en *De Morgen*, en zelfs het linkse maandblad *Deng*, maar ik koos voor een stage bij *P-Magazine* omdat iedereen daarover zat te gniffelen – dat was een *trigger*. Afgezien van de *babes* was het een blad vol goed geschreven en vaak grappige stukken en ik kwam terecht op een jonge rock-‘n-roll-redactie waar ze me teksten leerden opbouwen en me attent maakten op originele invalshoeken. Het was een droom om begin jaren 2000 als jonge gast op zo’n energieke redactie het vak te leren, temeer omdat het een warm nest was, en geen haaietank, zoals waar ik later in ben beland. Ik heb toen onder andere Lady Gaga geïnterviewd en ook de 16-jarige Romulu Lukaku. Dat was trouwens zijn allereerste gesprek met een journalist.’

Waarom verhuisde je dan naar de voetbalredactie van HLN?

‘Toevallig, via een headhuntersbureau waar Paul Daenen een beroep op deed. Die had mijn zomerreportage over het mobiele café in de Ronde van Frankrijk en het interview met Lukaku opgemerkt. Ik wist toen niet waarover ik op de sportredactie wilde schrijven, maar ze hadden iemand nodig voor voetbal. Dus werd het voetbaljournalistiek. En dat deed ik heel graag, zonder dat het ooit mijn jongensdroom was.’

En toch stapte je 5 jaar geleden over naar de algemene redactie?

‘Voetbal is een kleine en vermoeiende wereld. Op de voetbalredactie was ik “die van *P-Magazine*” en moest mij opwerken in de hiërarchie. Mijn reportages over het WK 2014 oogstten veel lof en ik klom op tot nummer 2. Dat zorgde voor spanningen met mijn chef voetbal. We zaten niet op dezelfde golflengte. Hij was een voorstander van een soort ‘participatieve journalistiek’. Hij vond dat je als voetbaljournalist beste maatjes moest zijn met bepaalde spelers, trainers of voorzitters en zelfs een sturende factor mocht zijn in de voetbalwereld. Voor mij is een journalist een observator die aan de

zijlijn staat en zo objectief mogelijk blijft. Dat is niet makkelijk, want een voetbalclub slurpt je vlug op en het is moeilijk om niet *embedded* te geraken. Dat meningsverschil leidde tot conflicten, temeer omdat ik ook mijn beoordeling van trainers en spelers moest respecteren. Je kunt natuurlijk van een trainer die de chef voetbal in een opiniestuk ophemelt drie bladzijden verder niet zeggen dat je die maar een oelwapper vindt. Het breekpunt kwam tijdens het EK in 2016. Nog voor het toernooi begon, zat ik al wéken in het spoor van de Rode Duivels en die gasten hadden eigenlijk alles al verteld. De haantjes van de voetbaljournalistiek, die zich soms niet meer realiseren welke onnozele vragen ze stellen, bleven verder op de quotes jagen van verveelde jonge voetballers die al uitgepraat zijn. Toen besefte ik dat ik daar niet op mijn plaats zat en ben ik mijn chef sport Frank Depoorter gevolgd, die hoofdredacteur van *HLN* werd. Hij had mij altijd ruimte gegeven en garandeerde mij ook vrijheid en tijd op de algemene redactie. En dat was een speeltuin waarin ik makkelijk kon aarden.’

‘Zodra journalisten tegenover een hoogleraar zitten, verdwijnt hun anders zo kritische houding’

Van participatieve journalistiek gesproken: vorig jaar bleef je met je online zelftest toch ook niet aan de zijlijn staan?

‘Dat was in oktober nieuw en dus heel relevant. Het was trouwens een initiatief van professor Microbiologie Herman Goossens (UZA). Die vond mijn reeks over de betrouwbaarheid van PCR-testen fantastisch omdat ik een ingewikkeld wetenschappelijk

thema naar een groot publiek had vertaald. Hij wou het grote publiek laten kennismaken met zelftesten en het leek me origineel om te laten zien hoe je dat doet in de ‘onze-journalist’-reeks. Daarin zitten ook vaak reportages die eerder leuk dan relevant zijn, maar die wel de heersende doomsfeer breken. Kwaliteitskranten kunnen van de eerste tot de laatste pagina ernstige reportages en droge interviews brengen, maar in *HLN* moet er wat luchtigheid zitten.’

Hoe reageert men op sociale media op je dossiers en columns?

‘Dat is weer een ander verhaal. Op *HLN.be* gaan we vaak voor scherpe en pittige titels. Ik begrijp wel dat we lezers zo voorbij onze *paywall* kunnen trekken, maar de meesten abonneren zich niet om een stuk op sociale media te kunnen lezen. Ze zien de titel passeren op Facebook of Twitter en denken: *HLN heeft weer iets ‘onderzocht’*. *Pure sensatie waarschijnlijk*. Het is moeilijk om daar tegen op te boksen. En toch slaag ik daar tegenwoordig steeds beter in. Mensen weten dat mijn dossiers deugen en dat weegt op de duur door. Ik ben er trots op dat ik in mijn eentje minstens tien primeurs gehaald heb tijdens de coronacrisis. Niet evident voor een thema waar tientallen journalisten over heel België met hun neus op zitten.’

Hoe kritisch ben je voor de experts die je stukken bewieroken?

‘Ik laat me niet inpakken, maar ik heb al vaker gehoord dat de pers specialisten en politici niet kritisch heeft aangepakt. Die totale devotie voor virologen en het bijna niet meer in vraag stellen van wat die mensen vertellen, kon je in het begin van de crisis nog begrijpen. Corona was onbekend terrein. Op de duur bouw je wel een ‘*covidbagage*’ op en dan sta ik toch te kijken van de weinig kritische vragen die collega’s stellen aan een kleine schare experts. Het ontzag voor academici is enorm. Zodra journalisten tegenover een hoogleraar zitten, verdwijnt hun anders zo kritische houding. De professor zegt het, dus zal het wel waar zijn, daar tornen ze niet aan. Je moest in het begin maar eens

aan Marc Van Ranst een kritische vraag stellen, dat was bijna heiligschennis. Veel lezers ergeren zich dan ook enorm aan de meningen van steeds dezelfde experts en aan de pedante, paternalistische regels die de overheid oplegt, zonder veel protest van journalisten.'

Dat waren momentopnames van voortschrijdend inzicht, beweren ze.

'Je kunt niet alles catalogeren onder voortschrijdend inzicht – dat was vaak een excuus. De media, wij dus, hebben van die mensen schaduwpremiers gemaakt. Na elk overlegcomité overschakelen naar een tv-studio, waar dan Van Ranst, Van Damme en Vlieghe zaten om elke beslissing al dan niet goed te keuren, en dat soms vier, vijf keer in de week, dat was hoogst irritant. Je geeft die mensen gewoon macht door ze continu op te voeren. En dan staan we te kijken van de aversie die dat teweegbrengt bij mensen die afhaken en virologen aanvallen.'

Je maakt het als journalist toch nooit iedereen naar zijn zin.

'Dat klopt. Als je covidmaatregelen kritisch benadert, zoals ik dat heb gedaan, krijg je vlug een etiket opgeplakt. Corona-sceptici hesen mij op hun schild – terwijl ik daar niet op uit was – en ik kreeg soms meewarige blikken van de rest, de meerderheid van journalisten die op dezelfde lijn zaten als experts en overheid. Dat is jammer en het geldt helaas voor alle gevoelige thema's. Schrijf je een correct maar ongemakkelijk stuk over migratie, dan word je gerecupereerd door extreemrechts en afgestoten door progressief Vlaanderen. Dat is bijzonder frustrerend, want zo riskeer je aan zelfcensuur te doen.'

Heeft één van je stukken over coronawantoestanden het verschil gemaakt?

'Nee, daarover maak ik me geen illusies meer. Ik ben nu al blij als ik een kiezel kan verleggen. Mijn stukken over PCR-testen en over dat Luxemburgse postorderbedrijf, daar ben ik wel fier op. Ik ben de enige journalist die langs Vlaamse kant is blijven graven naar fraude met maskers. En dan pas schoot het parket plots in actie. Dus

onderzoeksstukken hebben impact. Beïnvloeden ze de koers van een crisis? Uiteraard niet, maar ze dragen wel bij tot kleine correcties. Daar doe je het dan ook voor.'

Hoe zie je de toekomst van de journalistiek, zijn we vandaag alleen gatewatchers?

'Het is soms moeilijk om het huidige tempo aan te houden. De coronacrisis heeft aangetoond dat het publiek toch waarde hecht aan wat een beroepsjournalist vertelt. Vandaar dat ik een lijn probeer te bewandelen die noch links noch rechts is. Op die manier kan ik zo vrank en vrij mogelijk schrijven en kan ik laten zien dat ik geen agenda heb. Dat is ook de taak van een journalist: een vertrouwensfiguur zijn waar mensen van denken: *Als die het geschreven heeft, zal het wel kloppen*. Ik geloof ook niet dat de journalistiek zichzelf moet heruitvinden. Het tempo ligt hoger en de platvormen evolueren, maar de basis blijft dezelfde.'

Waarom erger jij je het meest vandaag?

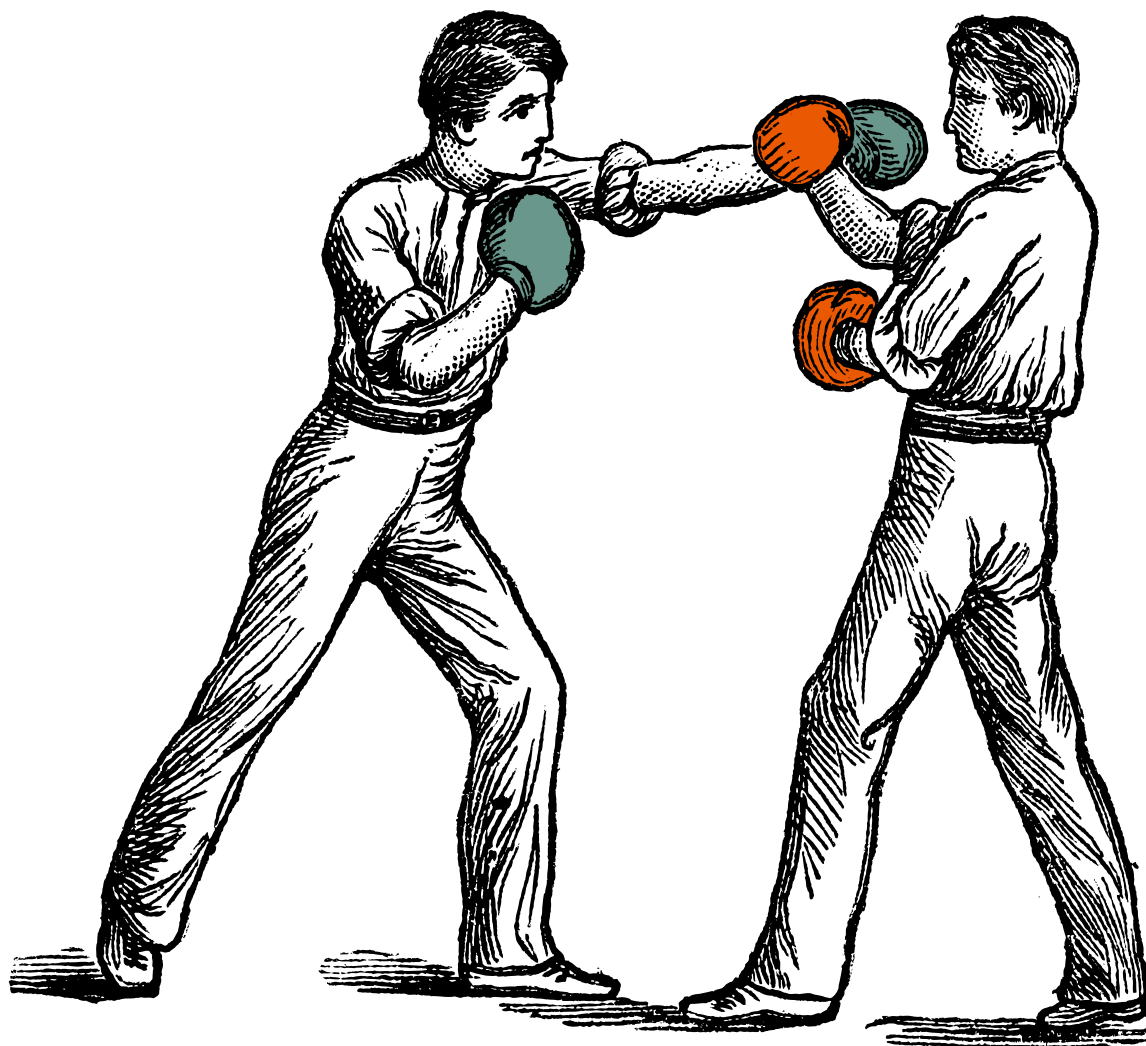
'Het stoort me enorm dat de meningen-journalistiek overheeft. We zijn geneigd, zeker de cheffen, om voor alles naar de spitante mening van een of

andere expert of politicus te peilen. Zelf informatie onderzoeken doen we steeds minder, omdat dat tijd en geld kost. Ik hoor nog bij de gelukkigen die wel ruimte krijgen om dossiers uit te spitten, maar tijdgebrek is in heel onze sector een pijnpunt. Dat hebben we te danken aan online en de doorgedreven synergie die wordt verkocht als een geweldige meeropbrengst. De individuele journalist kan er nog zijn voordeel mee doen. Bijna al mijn stukken verschijnen ook in *DM* en als ik een groot dossier breng, volstaat een telefoontje om dat bij VTM Nieuws te *pluggen*. Voor het geheel van de journalistiek is die concentratie van media, cheffen en ook journalisten triestig en bedreigend. We brengen nu vooral nog informatie die aan de oppervlakte ligt. Het nieuws dat je bij wijze van spreken uit de klei moet trekken, is vandaag een luxe-artikel. Amper 10 jaar geleden zat een perszaal na een voetbalmatch nog vol journalisten, alle kranten stuurden er een. Nog geen vier jaar later waren daar nog twee journalisten aanwezig, een voor *Het Laatste Nieuws* en een voor *Het Nieuwsblad*, die elk een stuk voor alle kranten van hun groep maken. Die verschraling van het aanbod, daar word ik een beetje opstandig van.'

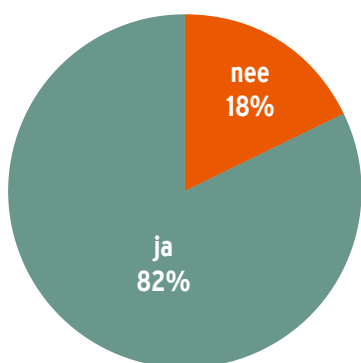
Helft van journalisten slachtoffer van agressie

Ruim vier op de vijf journalisten merken een verruwing van de omgang met de pers de voorbije jaren. Zowat de helft werd al persoonlijk slachtoffer van fysiek dan wel verbaal geweld. Dat blijkt uit ruim tweehonderd antwoorden op een VVJ-enquête. Met name cameramensen en fotografen krijgen het zwaar te verduren. En ook online ervaren journalisten almaar meer agressie.

ANNICK HUS

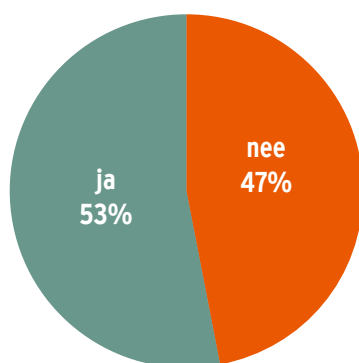
Merk je de voorbije jaren een verruwing van de omgangsvormen met journalisten?

De VVJ peilde eind mei bij haar leden naar gevallen van agressie tegen journalisten. De aanleiding waren de recente bedreigingen aan het adres van DPG Media, die tot een ontruiming van het DPG-hoofdkwartier in Antwerpen hadden geleid. Nieuw is het fenomeen niet. Her en der in de samenleving wordt een verruwing van de omgangsvormen vastgesteld, en dat noopte de VVJ in 2019 al tot de inrichting van een specifiek Meldpunt voor agressie tegen journalisten. Tot nu noteerde dat Meldpunt al een 45-tal incidenten – waarop de VVJ in de mate van het mogelijke ook gepast probeert te reageren.

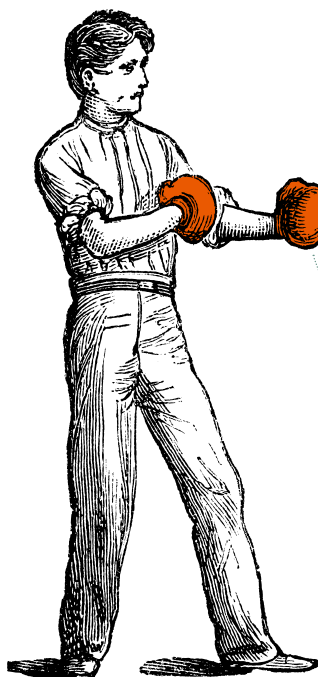
De net uitgevoerde enquête wijst uit dat het probleem groter is dan dat. Op de vraag of men de jongste jaren een verruwing van de omgangsvormen merkt, antwoorden liefst 197 van de 239 deelnemers aan de enquête – of 82 procent – bevestigend. 127 respondenten, of 53 procent, kregen tijdens het werk zelf al te maken met agressie. Nog eens 152 respondenten gaven aan een nabije collega te kennen die het lot onderging.

Werd je persoonlijk al het slachtoffer van een of andere vorm van agressie?

SOORTEN AGRESSIE

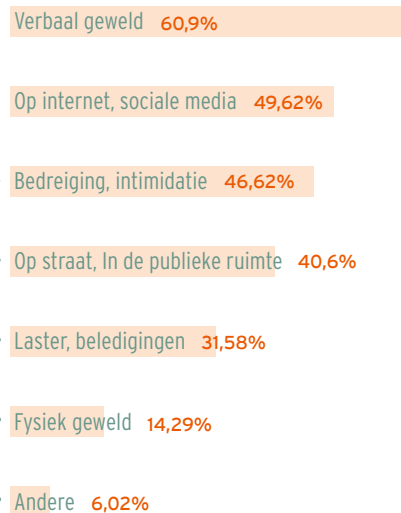
Zes op de tien respondenten werden het slachtoffer van verbaal geweld, op straat dan wel online. Een kleine minderheid ervoer fysiek geweld. Vier op de tien werden belaagd in openbare ruimten, vijf op de tien op internet.

Facebook wordt aangewezen als het prominentste platform waar de fatsoensgrenzen worden overschreden. Laster en beledigingen komen vaak voor, en in bijna de helft van de gevallen is er sprake van heuse bedreiging en intimidatie.

Zo getuigt een freelancer dat belagers zijn ontslag eisten en hem zelfs aanspoorden 'zichzelf van kant te maken'. Ook anderen getuigen over toenemende bedreigingen, die soms zelfs de vorm aannemen van een uitgebreide haatcampagne. Eén van de respondenten zegt het zo: 'Sinds we al het nieuws nu in eerste instantie op de website brengen in plaats van in de krant, merk ik dat er meer negatieve reacties komen. Vroeger stond in de krant enkel bij grote stukken onze volledige naam. Nu staat online overal onze volledige naam bij, ook bij korte rechtbankverslagen. Betrokkenen kunnen ons opzoeken op Facebook en zo gsm-nummers en e-mailadressen vinden.'

Soorten agressie

VVJ-Meldpunt voor agressie tegen journalisten

Sinds 2019 beschikt de VVJ over een specifiek Meldpunt voor gevallen van agressie tegen journalisten. Tot vandaag noteerde dat een 45-tal incidenten: 15 in 2019, 18 in 2020 en 12 in de eerste vijf maanden van 2021. Telkens probeert de VVJ in de mate van het mogelijke te reageren op de incidenten. Verscheidene keren leverde dat al resultaten op. Alle info op www.journalist.be / Meldpunt agressie tegen journalisten

ZICHTBAARHEID

Hoe zichtbaarder de journalist, hoe groter de kans op agressie. Cameramensen en fotografen, maar ook redacteurs met een perskaart of -plaat kunnen een doorn in het oog zijn. Vooral tijdens betogingen, rellen en voetbalwedstrijden lopen ze kans op verbaal en in mindere mate fysiek geweld.

Een sportverslaggever: 'Na afloop van een voetbalwedstrijd die anders uitdraaide dan verwacht, stond ik in het Bosuilstadion te wachten. Plots verscheen er een hooligan, die de micro uit mijn handen sleurde en weggooide. Daarna probeerde hij me vol woede bij de keel te grijpen. We kwamen volgens hem voor leedvermaak, en waren zozegd niet objectief.'

Een cameraman: 'Omsingelen, uitschelden, bespuwen, intimideren en bedreigen worden steeds frequenter en schaamtelozer. Er heerst een duidelijke sfeer van straffeloosheid en een soort *winningmood*: *Nu is het aan ons!*'

Een journalist: 'Het is bijna dagelijks dat iemand je aanspreekt en intimideert. Dat kan gaan van een opgestoken middenvinger en je de pas afsnijden, tot slaan of spuwen op je wagen of collega en dreigen dat ze een kogel door je hoofd gaan jagen. De laatste maanden is het allemaal zoveel erger geworden. Het is gewoon niet meer fijn.'

Nog een opmerkelijke melding: diverse journalisten geven aan dat ze tijdens de uitoefening van hun job zelf worden gefilmd. Wat er precies met die beelden gebeurt, is niet altijd duidelijk. Intimiderend is het alleszins.

POLITICI, WOORDVOERDERS EN ADVOCATEN

Niet enkel betogers en hooligans gaan de confrontatie met journalisten aan, soms zijn het ook politici of woordvoerders die al te hard uit de hoek komen. Meer dan één journalist meent dat intimidatie vanwege beleidsmensen en politici toeneemt.

Journalist: 'Er was een politicus die me naar aanleiding van mijn vraagstelling agressief afdreigde.'

Journalist: 'De toenemende agressie komt volgens mij doordat prominente figuren, onder meer in de politiek, actief wantrouwen zaaien over pers en journalisten.'

Journalist: 'Ik had een aanvaring met een woordvoerder. Haar bronnen konden haar uitspraken niet staven en vervolgens werd ze verbaal agressief en begon ze me uit te schelden. Een collega maakte hetzelfde mee met diezelfde woordvoerder.'

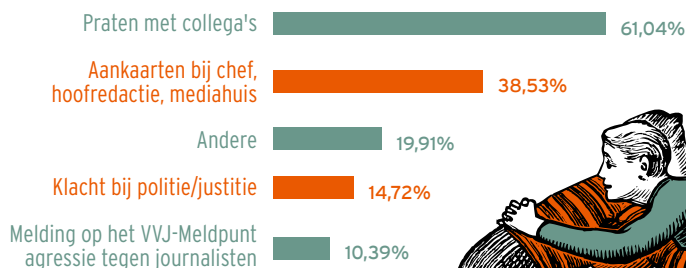
Journalist: 'Er zijn woordvoerders die blijven aandringen op publicatie of je terugbellen als ze niet akkoord gaan met een verwoording. Dat is eigenlijk lichte intimidatie, ook al doen ze zich beleefd voor.'

Ook advocaten gaan niet vrijuit, zo blijkt uit de volgende melding: 'Tijdens het volgen van een rechtszaak werd ik bedreigd door een advocaat die zei dat hij mij en een collega zou dagvaarden als we zouden durven schrijven dat zijn cliënt tot een bepaalde groepering behoorde, die nochtans ter terechtzitting door de aanklager werd vermeld.'

HOE REAGEREN?

Journalisten die te maken krijgen met agressie gaan er op verschillende manieren mee om. De meesten – zowat zes op de tien – zoeken steun bij collega's. Eén op de vier kaart voor-

Hoe reageren?

vallen van agressie aan bij de chef, de hoofdredactie of het mediahuis. Amper 15 procent gaat aankloppen bij de politie. Veelal heeft dat te maken met een gebrek aan bewijs – geen fysieke letsels bijvoorbeeld of een onbekende dader. Zij die wel aangifte doen, komen al eens van een kale reis terug. Zo vertelt een cameraman dat de politie weigerde om camerabeelden te analyseren, die nochtans de vernieling van zijn materiaal konden aantonen. Vervolgens weigerde de verzekeringsmaatschappij tussenbeide te komen en moest de beeldjournalist zelf opdraaien voor de kosten.

De soms minder hartelijke verstandhouding met de politie kan ook te maken hebben met onwetendheid van hun kant, melden sommige respondenten. Zo kunnen politieagenten vaak het onderscheid niet maken tussen officiële en niet-officiële perskaarten. Er zijn te veel verschillende perskaarten in omloop, meldt een journalist. Zo bemoeilijkt de politie soms het werk van journalisten door ze weg te sturen of ze zelfs te verplichten gemaakte beelden te wissen – een praktijk die overigens niet mag.

CONFLICTEN VERMIJDEN EN AANPAKKEN

Over het algemeen proberen journalisten tijdens hun werk zoveel mogelijk conflicten te vermijden. Heethoofden negeren en constructieve dialogen aanknopen zijn veel gebruikte technieken. Verder proberen veel respondenten negatieve reacties in de virtuele wereld te negeren, terwijl anderen het gebruik van sociale mediaplatforms tot een minimum beperken. Enkele mensen geven aan bepaalde thema's te mijden om online intimidatie te voorkomen.

Om het agressieprobleem structureel aan te pakken, pleiten respondenten voor meer ondersteuning en sensibilisering. Werkgevers kunnen hierbij een belangrijke rol spelen, door klachten serieus te nemen en in te zetten op preventie en duidelijke regels. Ook justitie, politie en politici kunnen

ervoor zorgen dat journalisten beter en veiliger hun werk kunnen doen, door gepast tussenbeide te komen en klachten op te volgen.

Een journalist: 'Online intimidatie wordt door de samenleving, redacties, collega's en chefs nog te veel weggelachen. Het idee leeft dat je het gewoon maar moet negeren. Ook legaal zou er een kader moeten komen dat online bedreigingen *tout court* strafbaar maakt.'

Een fotograaf: 'Redacties moeten meer aandacht hebben voor de risico's. Freelancers krijgen geen beschermingsmateriaal mee naar manifestaties. Ze moeten dat zelf regelen. Als materiaal tijdens zo'n betoging beschadigd raakt, al dan niet door agressie, is dat een

grote kost voor een freelancer, die de opdrachtgever totaal niet dekt. Als je als freelancer gewond raakt, hoeft een opdrachtgever jou ook niet te helpen.'

Verscheidene journalisten pleiten nog voor de herwaardering van het beroep én de perskaart – iets waar de VVJ al langer en ook nu weer werk van maakt. Sommigen breken tot slot een lans voor meer anonimiteit. Met de komst van internet en sociale media voelen veel journalisten zich meer dan ooit geïsoleerd. Bovendien is het moeilijk om persoonlijke gegevens privé te houden, zeker in het geval van freelancers. Terugkeren naar de publicatie van initialen in plaats van de volledige naam, kan journalisten weer wat privacy gunnen.

MINISTER VAN MEDIA BENJAMIN DALLE

'Politici hebben voorbeeldfunctie'

Voor Vlaams minister van Media Benjamin Dalle (CD&V) bevestigt de VVJ-enquête 'helaas een spijtige tendens'. 'Ik stel vast dat het online debat een stuk ruwer is geworden de afgelopen jaren, zeker ten aanzien van journalisten. Het is heel zorgwekkend dat zij, ook op het terrein, zo vaak het slachtoffer worden van verbaal en fysiek geweld.' Voor de Mediaminister spelen journalisten en nieuwsmedia 'een essentiële rol in onze samenleving en in onze democratie'. 'Het is dan ook van groot belang dat zij in alle veiligheid hun werk kunnen doen. Bedreigingen tegen journalisten en mediabedrijven kunnen absoluut niet door de beugel. Niet op straat tijdens het uitoefenen van hun job, niet online via sociale media, nooit.' Als minister van Media wil Dalle 'er alles aan doen om pers en journalis-

ten verder te steunen.' Specifiek voor de bescherming van journalisten is hij in contact met de federale ministers van Justitie (Vincent Van Quickenborne, Open Vld) en Binnenlandse Zaken (Annelies Verlinden, CD&V) om te bekijken welke verdere acties nodig zijn. 'We bekijken onder andere of het wenselijk is om de strafwetgeving aan te passen en journalisten toe te voegen aan de lijst van personen met een maatschappelijke functie als bezwarend element voor delicten.' Overigens hebben politici een bijzondere verantwoordelijkheid, aldus nog de minister. 'De basisregel moet daarbij respect zijn, in onze communicatie maar ook in contacten met journalisten. Politici hebben een voorbeeldfunctie, ook in een respectvolle omgang met de media.' (PD)

BARSTEN IN DE PERSVRIJHEID

en hoe ze te dichten

België mag dan bij de beste leerlingen van de wereldklas zijn voor persvrijheid, het neemt een reeks pijnpunten niet weg. Over het toenemende onveiligheidsprobleem gaat het op voorgaande pagina's, maar de VVJ/AVBB ziet nog diverse andere werven voor politiek en justitie met betrekking tot journalistiek. Een overzicht.

POL DELTOUR

1. 'PERS'VRIJHEID VOOR ALLE NIEUWSMEDIA

Het blijft bevreemden, maar het artikel in de Belgische Grondwet dat zo glorieus onze persvrijheid bezegelt, is - althans volgens het Hof van Cassatie - enkel van toepassing op klassieke, geschreven pers. Artikel 25 van de Grondwet verdient dan ook eindelijk een oplapbeurt. Een voorstel van Groen-Ecolo speelt daarop in: aan de bepaling 'de drukpers is vrij' zou worden toegevoegd dat 'dezelfde waarborgen gelden voor alle informatiemedia'. Zo zou ook voor audiovisuele media en internetjournalistiek duidelijk worden dat ze niet kunnen worden onderworpen aan preventieve overheidsensuur.

Uiteraard is de VVJ/AVBB die grondwetsherziening genegen, alleen mag ze geen lege doos zijn. Vandaag zijn er nog altijd rechters die in kort geding - en soms zelfs op eenzijdig verzoekschrift - publicatie- of uitzendverboden opleggen aan nieuwsmedia. Wetgeving zou moeten duidelijk maken dat dit niet kan. Bovendien rijst de vraag hoe een verspreidingsverbod voor audiovisuele en online media concreet wordt ingevuld. Vandaag kan een rechter een gedrukte publicatie alsnog uit circulatie nemen vanaf een 'eerste, voldoende begin van' verspreiding. Maar hoe zit dat met een omroepprogramma en een internetpublicatie? Volstaat het dat iets pakweg 1 minuut is uitgezonden of online gepubliceerd om overheidsensuur toch toe te laten? Is het aantal kijkers of surfers relevant? Zijn honderd clicks voldoende voor een publicatieverbod? Meer duidelijkheid hierover is absoluut gewenst.

2. EEN MODERN STATUUT VOOR BEROEPSJOURNALISTEN

Een speerpunt voor echte persvrijheid zijn en blijven beroepsjournalisten, die met zin voor beroepsethiek een breed publiek bedienen met nieuws. Sinds 1963 regelt een wet voor hen een bijzonder statuut, dat faciliteiten inhoudt om makkelijker informatie te garen. Maar dat statuut is aan een modernisering toe. De VVJ/AVBB bespreekt daarom met de Vlaamse en Franstalige uitgevers momenteel een tekstvoorstel om daar wat aan te doen. In het najaar wordt het voorstel aan de wetgever voorgelegd.

Het VVJ/AVBB-tekstvoorstel omvat allereerst enkele logische actualisering en verduidelijkingen. Daarnaast zijn er enkele meer substantiële nieuwigheden. Zo worden de professionele journalisten van de vakpers, die nu nog onder een afzonderlijk koninklijk besluit vallen, mee opgenomen in het statuut. Tegelijk wordt de erkenning als beroepsjournalist uitdrukkelijk gekoppeld aan de erkenning van de sectorale beroepsethiek, zoals die wordt ingevuld door de Vlaamse Raad voor de Journalistiek en de Franstalige Conseil de Déontologie Journalistique.

3. MEER OPENBAARHEID

Ware persvrijheid begint met een transparante samenleving en een openbaar handelende overheid in het bijzonder. Het voorbije jaar gooide corona heel wat roet in het eten, maar vandaag kunnen politiek, bestuur en justitie het gezondheidsargument niet langer inroepen om achter gesloten deuren te werken. Parlementaire vergaderingen en gerechtelijke zittingen kunnen en moeten weer helemaal openbaar, op persconferenties staan niet langer limieten, interviews kunnen weer voluit. Ook opgelegde poolvorming - een praktijk die haaks staat op het mediapluralisme - hoeft niet langer. Voor zover de toegang tot evenementen echt moet worden beperkt, vormt de officiële perskaart van beroepsjournalist het ideale selectie-instrument.

OPENBAARHEID VAN BESTUUR

Voor journalisten is nog een vorm van transparantie cruciaal: die van de openbaarheid van bestuursdocumenten die de overheid niet actief communiceert. Artikel 32 van de Grondwet waarborgt dit recht van raadpleging, alleen vertoont het op zowel federaal als Vlaams niveau aardig wat mankementen - zeker voor journalisten.

De VVJ richtte zopas een werkgroep op die de actuele pijnpunten moet inventariseren. De meeste zijn al langer gekend: te lange termijnen voor de behandeling van een aanvraag, te grote weigerachtigheid bij veel ambtenaren, gebrekkige beroepsmogelijkheden... Op de koop toe wil de Vlaamse regering voor de terbeschikkingstelling van bestuursinformatie nog een bijkomende weigeringsmogelijkheid invoeren: dat het gaat over 'interne mededelingen'. Dat zou de openbaarheid van bestuur in Vlaanderen extra hypothekeren, en de VVJ vroeg de Vlaamse wetgever dan ook om terug te komen op dit plan.

OPENBAARHEID VAN RECHTSPRAAK

In een democratische rechtsstaat vindt ook rechtspraak plaats in het openbaar. Toch bleek dat in coronatijd geen evidentie. Op vraag van de VVJ/AVBB beklemtoonde het College van rechtbanken en hoven de tijdelijkheid van de voorbije beperkingen, en bevestigde het zijn geloof in een transparante justitie en goede communicatie. Zo wordt er verder geïnvesteerd in persrechters en een e-communicatieplatform voor geaccrediteerde beroepsjournalisten.

Een pijnpunt blijft de tijdige terbeschikkingstelling van gerechtelijke uitspraken aan journalisten. Bovendien worden die vonnissen en arresten quasi volledig geanonimiseerd, wat ook weer een goede berichtgeving bemoeilijkt. Meer structureel stelt een wet van 2019 intussen een publiek toegankelijke nationale databank met alle vonnissen en arresten in het vooruitzicht. Op zich een positieve ontwikkeling, zij het dat - in lijn met de huidige communicatiepraktijk - alle gepubliceerde uitspraken volledig zouden worden geanonimiseerd. Namen van procespartijen, andere betrokkenen en ook magistraten zouden worden geschrappt. Niet enkel vergroot dit het risico op onjuiste rechtsverslaggeving, bovendien maakt zo'n radicale anonimisering gerichte opzoeken in de databank quasi onmogelijk.

4. VERSTERKING VAN HET BRONNENGEHEIM

Voor een volwaardig recht op informatiegarantie is het essentieel dat journalisten ook vertrouwelijke contacten kunnen hebben met bronnen die om welke reden ook niet voor het voetlicht kunnen treden. Vandaar het grote belang van bescherming van het journalistieke bronnengeheim - iets wat in België heeft vorm gekregen met de wet van 7 april 2005. Blijft de noodzaak om die wet ook consequent toe te passen.

Af en toe laat een onderzoeksmagistraat zich alsnog verleiden tot een huiszoeking bij een journalist of het in beslag nemen van diens smartphone. Telkens opnieuw gaat het om een inbreuk op de wet van 2005. De VVJ/AVBB tekende dan ook nogmaals protest aan hiertegen bij het College van procureurs-generaal en de Vereniging van onderzoekrechters. Beide namen akte van de kritiek en speelden die door naar hun respectievelijke achterban.

Parallel hiermee had de VVJ/AVBB begin juni een onderhoud met het kabinet van Justitieminister Vincent Van Quickenborne (Open Vld). Dat neemt op zijn beurt de zaak op met het College van procureurs-generaal. Het kabinet Justitie overweegt alvast de opnemings van een sanctie in de wet: alle informatie die het gerecht met miskenning van het journalistieke bronnengeheim verzamelt, zou nietig zijn en dus niet verder bruikbaar.

De VVJ/AVBB vroeg Justitie verder om een betere communicatie van de wet bij magistraten en politiemensen. Het omzeilen van de wet, door journalisten zelf ongepast van een misdrijf te betichten, moet worden belet. De VVJ/AVBB vraagt tot slot dat bij onderzoeksdadens tegen journalisten een vertegenwoordiger van de beroepsvereniging daarbij aanwezig is. En intussen rijzen weer nieuwe uitdagingen. Zo werkt de EU momenteel aan gemeenschappelijke regels voor de elektronische bewijsvoering in strafzaken, wat mogelijk ook weer het bronnengeheim bedreigt. Samen met de Europese Federatie van Journalisten (EFJ) dringen we aan op de nodige waarborgen.

5. WETTEN NIET MISBRUIKEN TEGEN JOURNALISTEN

Ook met betrekking tot informatie en communicatie neemt de overheidsregulering toe. Welmenende politici gaan de strijd aan met desinformatie of haatspraak, met telecommisdrijven, of ze willen een verbod op het fotograferen of filmen van verkeersongevallen of lijken. Maar wat doe je dan met journalisten die alleen maar hun werk doen? De praktijk wijst het uit: soms wordt wetgeving die niet voor de pers is bedoeld, toch oneigenlijk tegen journalisten ingezet.

Een onrustwekkende tendens betreft het gemak waarmee justitie ongepast bevonden informatie kwalificeert als inbreuken op telecomwetgeving. Zo werd onlangs een VRT-journalist veroordeeld voor 'het bijhouden of verspreiden van onwettig verkregen private communicatie' in de zaak van de Kasteelmoord. Bart Aerts had nochtans gewoon gebruik gemaakt van de opnames van telefoongesprekken tussen enkele hoofdrolspelers in dat dossier. In een andere zaak werd tegen een medium een strafvervolg ingesteld voor 'elektronische belaging'.

VRT-journalist Bart Aerts werd ook nog veroordeeld voor 'medeplichtigheid aan het misbruik van inzagerecht in een strafdossier' - opnieuw de Kasteelmoordzaak dus. Nochtans is die strafbepaling essentieel gericht op de partijen in zo'n rechtszaak en hun advocaten, niet op een gerechtsjournalist die gewoon wil informeren. Samen met de journalist en de VRT rekt de VVJ erop dat het Gentse hof van beroep dit vonnis van de correctionele rechtbank in Brugge straks bijstuurt.

Een belangrijk actueel debat - ook voor journalisten - betreft *hatespeech*. Een breed politiek front wil dit efficiënter beteugelen, door de berechting ervan volledig aan gewone correctionele rechtbanken toe te vertrouwen. Momenteel valt de meeste haatspraak op media (inclusief internet) onder de rechtsmacht van het hof van assisen, wat neerkomt op een feitelijke straffeloosheid. Blijft de vraag: hoe definieer je 'haatspraak' dan - en vanaf wanneer riskeren ook journalisten die hun werk doen eronder te vallen? Moet informatie dan niet zo vrij mogelijk zijn, en moeten meningen ook niet kunnen verwarren, schokken en beledigen? Een voorstel van Groen-Ecolo heeft het over het 'aanzetten tot haat, geweld of discriminatie jegens personen of groepen'. Maar valt het woord geven aan een politieke of religieuze extremist - bijvoorbeeld bij een interview of debat - ook onder 'aanzetten tot'? Met een omschrijving als 'oproepen tot fysiek geweld' vallen nogal duidelijke lijnen te trekken, maar met een concept zoals 'aanzetten tot discriminatie' is dat al veel minder het geval. De VVJ/AVBB blijft dan ook pleiten voor grote omzichtigheid hiermee. Journalisten mogen geen *collateral damage* ondervinden van op zich goed bedoelde wetten.

Een mogelijkheid is om in dergelijke wetgeving systematisch een voorbehoud te formuleren voor journalistiek. Als model daarvoor kan de Privacywet van 2018 dienen, die allerlei uitzonderingen formuleert voor journalisten, althans voor zover zij de beroepsethische regels naleven. In de toelichting bij die wet wordt overigens expliciet verwezen naar de deontologische codes van de Raad voor de Journalistiek en zijn Franstalige tegenhanger.

6. CORRECTE BERECHTING VAN MEDIAFOUTEN

Persmisdrijven zoals laster en eerroof kunnen enkel door een assisenhof worden berecht, en dat blijft een belangrijke waarborg voor persvrijheid. Niettemin valt een alternatief te overwegen, en dat is de depenalisering van dergelijke uitingsdelicten, die dan nog gewoon door burgerlijke rechtbanken worden berecht. Op Europees niveau wordt hier trouwens al langer op aangedrongen.

Hoe dan ook blijven extra waarborgen voor nieuwsmedia en journalisten noodzakelijk. Zo zou iets moeten gebeuren tegen SLAPP (*strategic lawsuits against public participation*). Ook kritische media en journalisten bij ons zijn daarvan het slachtoffer. Op Europees niveau wordt aan een richtlijn gewerkt en die verdient ook in België steun. Bij rechtszaken tegen journalisten kan verder aan een verplichte inbreng van de beroepsvereniging worden gedacht. Zoals bij advocaten zouden huiszoekingen bijvoorbeeld enkel kunnen in aanwezigheid van een VVJ/AVBB-mandataris. Rechters dan weer zouden vooraleer te vonnissen advies kunnen inwinnen bij Raad voor de Journalistiek.

Ook *Gazet van Antwerpen* vergoedt regionale medewerkers volgens digital first

Na *Het Laatste Nieuws* voert nu ook *Gazet van Antwerpen* een nieuw vergoedingssysteem in voor zijn freelance regionale verslaggevers. 'Tot nu varieerden de vergoedingen volgens de stuklengte in de krant, maar de *digital first*-strategie noopt ons tot een andere denkwijze', aldus Toon van den Meijdenberg, redactiemanager bij Mediahuis.

Net zoals bij *HLN* regio ontvangen journalisten een vergoeding per content-item en geldt er een plafond voor het aantal te leveren stukken. Dat plafond verschilt van journalist tot journalist. Anders dan bij *HLN* regio hanteert *GVA* niet één prijs maar drie basisprijzen voor

contentitems. Naargelang de lengte of de geleverde inspanning gaat het om 15, 25 of 75 euro. Die bedragen worden nog verhoogd op maat van de individuele journalist. Een aan de digitale noden aangepast systeem dus, met meer nuance dan bij *HLN* regio en ruimte voor maatwerk. Overigens: vroeger werd een online bericht niet vergoed, nu wel.

De eerste toepassing in de maand mei wees wel uit dat de nieuwe regeling nog niet op punt staat. Sommige freelance-journalisten boerden beter dan voorheen, maar anderen zagen hun inkomsten kelderen. Dat is niet de bedoeling: Mediahuis bevestigde eerder aan de *VVJ* dat de nieuwe vergoedingswijze geen besparingsoperatie is. Daarom werden de correspondenten in mei opnieuw vergoed volgens het oude systeem, en bekijkt men nu verdere aanpassingen. Dat testen en

bijsturen van de nieuwe vergoedingsregeling is voor alle betrokken journalisten en de *VVJ* essentieel.

SAMENWERKING STOPGEZET

Bij *HLN* regio maakte de nieuwe manier van werken behoorlijk wat slachtoffers. Vooral oudgedienden en fotografen werden door DPG Media de wacht aangezegd en vervangen door jongere collega's of zogenaamde ambassadeurs. Ook *Gazet van Antwerpen*, waar de onlangs van *HLN* overgekomen Frederik De Swaef nu hoofdredacteur is, zette intussen enkele samenwerkingsovereenkomsten met freelancers stop. De Swaef liet aan de redactie weten dat het gaat om mensen die 'niet passen in het nieuwe online concept voor de krant'. Voor de editie Kempen zou het gaan om een achttal freelancejournalisten, voor de editie Mechelen om mogelijk twee. (CM)

Wandel mee op de *VVJ*-gezinsdag

WIE: leden+ Gezin

WAT: wandeling Trieënnale Brugge
+receptie in het historische Belfort

WAAR: verzamelplaats Belfort - Grote Markt

WANNEER: Zaterdag 28 augustus 2021
→ wandelen vanaf 11 uur, receptie vanaf 15 uur
Hoe inschrijven: journalist.be/home/gezinsdag

VVJ biedt opnieuw groepsverzekering voor beroepsaansprakelijkheid aan

Het heeft wat tijd en moeite gekost, maar de VVJ kan haar leden een nieuwe voordelige polis aanbieden voor burgerlijke aansprakelijkheid die ze oplopen in hun beroepsactiviteiten. Samen met de Franstalige zusterorganisatie AJP bereikte ze daarover een akkoord met verzekeringsmaatschappij AXA.

CHARLOTTE MICHILS

Enkele beroepsgroepen zijn wettelijk of deontologisch verplicht om zich te verzekeren voor beroepsfouten. Architecten en bouwaannemers bijvoorbeeld, en verder artsen, accountants en notarissen. Journalisten hebben zo'n wettelijke of beroeps-ethische verzekeringsplicht niet. Nochtans maken ook zij wel eens fout, en stellen ze zich bloot aan gerechtelijke claims: een kortgedingprocedure om een artikel offline te halen, een civielrechtelijke schadeclaim of zelfs een strafprocedure. Onlangs kreeg een lifestylejournaliste enkele architecten over zich heen voor de afbeelding van een bouwwerk die ze op de cover van een magazine had geplaatst. En denk aan de recente veroordeling van een VRT-journalist voor mededaderschap aan het misbruik van inzagerecht in een strafdossier.

FOUT + SCHADE = SCHADEVERGOEDING

Strafrechtelijk lopen journalisten al bij al niet zoveel risico's. Als iemand hen voor laster of eeroof wil aanklagen,

moet die zaak als 'drukkersmisdrijf' voor het hof van assisen komen. Iets wat in de praktijk sinds vele decennia niet meer gebeurt. Het grote risico zit wel in burgerrechtelijke claims. Iemand die zich benadeeld weet door een journalist, kan die immers steeds voor een gewone burgerlijke rechtbank dagvaarden. En dat gebeurt wel degelijk.

In zo'n civielrechtelijke procedure moet de eisende partij om te beginnen een fout of onachtzaamheid aantonen bij de betrokken journalist (of journalisten). Ook de schade moet worden bewezen, én het causaal verband met de fout. Uit de rechtspraak blijkt dat de meeste zaken tegen journalisten gaan over onjuiste of onzorgvuldige berichtgeving waarvoor onvoldoende bewijzen zijn. Ook onnodig kwetsende bewoordingen, inbreuken op de privacy en schendingen van het recht op afbeelding kunnen een veroordeling opleveren. Doorgaans eist de benadeelde hiervoor een schadevergoeding, maar andere sancties zijn eveneens denkbaar: de

publicatie van een rechtzetting en het offline halen van content bijvoorbeeld. Dat laatste overkwam recentelijk nog *Apache* en *EU Observer*.

De praktijk leert hoe dan ook dat talloze journalisten baat kunnen hebben bij een interessante verzekering van hun beroepsaansprakelijkheid. De AVBB (VVJ en AJP) is dan ook verheugd er na een paar jaar onderbreking weer een te kunnen aanbieden aan haar leden.

ZELFSTANDIGEN ÉN LOONTREKKENDEN

Voor zelfstandige journalisten is het al bij al eenvoudig. Begaan zij een fout – een artikel blijkt onvoldoende gecheckt bijvoorbeeld – dan zijn ze persoonlijk aansprakelijk. Freelancers zullen ook zelf voor hun gerechtelijke verdediging moeten opdraaien. Niet enkel juridisch maar ook in de praktijk is dat zo. De mediahuizen blijken nauwelijks of niet bij te springen wanneer een freelancemedewerker in de gerechtelijke problemen komt. Jammer, maar helaas.

Voor loontrekkende journalisten ligt het ingewikkelder. Enerzijds is er artikel 18 van de Arbeidsovereenkomstenwet (AOW), dat zegt dat de werkgever (het mediabedrijf dus) aansprakelijk is voor schade door een fout van de aangestelde (de journalist). Niet de journalist, dus. Anderzijds speelt artikel 25 van de Grondwet, en dat bepaalt dat bij schadeclaims die

samenvallen met een persmisdrijf (zoals laster en eerroof) de journalist persoonlijk aansprakelijk is. En niet diens uitgever. Aangezien de Grondwet boven de AOW staat, zal in veel burgerrechtelijke zaken de loontrekkende journalist dus toch op de blaren moeten zitten. Tenzij de werkgever alsnog tussenbeide komt, maar uiteindelijk is dat dan een kwestie van goede wil van diens kant. Interessant is natuurlijk ook om zo'n werkgevers-engagement vast te leggen in een redactiestatuut.

Voor een schadeclaim die niet samenvalt met laster en eerroof – je stoot bij een interview bijvoorbeeld een Chinese vaas omver – geldt artikel 18 AOW wel. Dat betekent dat de werkgever aansprakelijk zal zijn, althans voor zover je fout te beschouwen is als een 'normale' fout, iets wat mensen nu eenmaal al eens overkomt. Gaat het om een zware fout, bedrog of een 'gewone' fout die je herhaaldelijk maakt, dan ben je toch weer persoonlijk aansprakelijk. Blijft de vraag vanaf wanneer een fout als 'zwaar' kan worden bestempeld. Voorbeelden genoeg van situaties waar beide partijen het verschillend zagen.

Conclusie: niet enkel freelancers maar ook loontrekkende journalisten kunnen bij de nieuwe groepspolis baat hebben. En wie weet, misschien heb je wel een werkgever die de premie betaalt?

VVJ-groepsverzekering burgerlijke aansprakelijkheid beroep en uitbating AXA

1. WIE KAN INTEKENEN ?

VVJ-leden (loontrekkenden en zelfstandigen, hoofd- en bijberoepers, studenten en docenten, actief gepensioneerden)

2. VERZEKERDE RISICO'S

a) BURGERLIJKE AANSPRAKELIJKHEID BEROEP

De burgerrechtelijke contractuele en buitencontractuele aansprakelijkheid die de verzekerden oplopen wegens schade aan derden en die voortvloeit uit een vergissing, verzuim of onzorgvuldigheid in de uitoefening van de beroepsactiviteiten.

Limiet per schadegeval en per verzekeringsjaar

- 500.000 euro
- 50.000 euro voor rechtsbijstand
- 50.000 euro voor strafrechtelijke bijstand

b) BURGERLIJKE AANSPRAKELIJKHEID UITBATING

Buitencontractuele burgerrechtelijke aansprakelijkheid die de verzekerde kan oplopen voor schade aan derden tijdens de exploitatie van de onderneming.

Limiet per schadegeval en per verzekeringsjaar

- 2.500.000 euro voor letsel- en zaakschade vermengd
- 2.500.000 euro voor onstoffelijke gevolgschade
- 500.000 euro voor zuiver onstoffelijke schade
- 2.500.000 euro voor zaakschade en onstoffelijke schade veroorzaakt door brand, vuur, ontploffing, rook en water
- 2.500.000 euro voor zaakschade en onstoffelijke gevolgschade veroorzaakt door milieuaantasting en burenhinder
- 50.000 euro voor rechtsbijstand

3. PREMIE

350 euro per journalist per jaar

+ optionele premie van **250** euro per jaar
bij dekkingsuitbreiding voor **VS en Canada**

Tip: vergeet de premie niet af te trekken als beroepskost!

4. HOE INTEKENEN ?

Intekenen doe je door het inschrijvingsformulier op www.journalist.be te downloaden en op te sturen naar de makelaar.

Meer info (algemene voorwaarden, informatienota) vind je op www.journalist.be of via info@journalist.be (Charlotte Michils of Pol Deltour).

8 boekentips voor deze zomer

Zomertijd, bijleestijd. Voor journalisten die daarbij enige feeling met het vak willen behouden, lijsten we opnieuw enkele boekentips op.

POL DELTOUR

MEER
BOEKENTIPS VOOR
JOURNALISTEN OP
WWW.JOURNALIST.BE

Slijpen aan de geest

In *Slijpen aan de geest* beschrijft John Kroon vijftig jaar *NRC*-dagbladgeschiedenis. Zelf werkte hij 30 jaar voor de krant. Na een moeizame start wist *NRC* zich voortdurend aan de tijdgeest aan te passen. Kroon schrijft bloemrijk en staat ook stil (soms wat te lang) bij de meningsverschillen en soms regelrechte ruzies die de redactie verscheurden. Overigens passeren zeven hoofdredacteuren de revue, van wie de eerste, André Spoor, de meest legendarische was en de Belg Peter Vandermeersch (2010-2019) de meest tumultueuze. (*Freddy Sartor*)

**Slijpen aan de geest -
Vijftig jaar NRC Handelsblad**
John Kroon
Prometheus Amsterdam, 2021

Een wereld vol bullshit

Tom Phillips is historicus van opleiding en journalist-factchecker van beroep. Dat maakt hem meer dan goed geplaatst om de stupiditeiten op te lijsten die de mensheid (of een aanzienlijk deel daarvan) ooit voor waar heeft aangenomen. Het resultaat is het zowel verhelderende als vermakelijke boek *Waarheid - Een kleine geschiedenis van complete bullshit*. Phillips noemt onverschilligheid de grootste facilitator van onwaarheid. En dus is de boodschap: meer moeite doen om informatie te checken, en ons ongelijk durven toegeven.

Waarheid. Een kleine geschiedenis van complete bullshit
Tom Phillips
Thomas Rap, 2021

Vlaamse nieuwsmedia anno 2021

Wie anno 2021 een goed beeld wil krijgen van het doen en laten van Vlaamse uitgevers, omroepen en *digital only* nieuwsmedia, is aan het goede adres in dit werk van VUB-academicus Jonathan Hendrickx. Ondanks de communicatiewetenschappelijke achtergrond van de auteur halen ook leken snel lering uit zijn heldere betoog. De thema's zijn raak gekozen, de indeling zit goed en de tekst leest vlot weg. Hendrickx schuwt bovendien het debat niet. Herhaaldelijk spreekt hij zich uit over hedendaagse evoluties, en meer dan eens komt dat neer op gezonde, door maatschappelijke bezorgdheid ingegeven kritiek.

Media en journalistiek in Vlaanderen
Jonathan Hendrickx
ASP (Academic and Scientific Publishers), 2021

Met ons eikelbrein tegen de twitterocratie

Naast het *marshmallowbrein* (op instant genot gericht) hebben we ook een *eikelbrein* dat ons in staat stelt planmatig te redeneren. De Brits-Australische filosoof en politicoloog Roman Krznaric onderzoekt in zijn boek *De goede voorouder* hoe we dat laatste kunnen stimuleren. Hij presenteert concrete werkpunten voor politiek, economie en cultuur en wijst op het probleem van het politieke presentisme en de twitterocratie die de aandacht afleiden van trager nieuws. *Food for thought* voor ons marshmallow-journalistenbrein, kortom.

De goede voorouder. Langetermijn-denken voor een kortetermijnwereld
Roman Krznaric
Ten Have, 2020

Artikel 10 EVRM in 339 arresten

Voor de vrijheid van communicatie – en voor journalisten in het bijzonder – heeft artikel 10 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (EVRM) grote waarde. Hetzelfde geldt voor het Europese Mensenrechtenhof (EHRM), dat met almaar uitdijende rechtspraak artikel 10 concrete invulling geeft. Goed dat de Gentse emeritus hoogleraar Dirk Voorhoof die rechtspraak consequent bijhoudt en er met enige regelmaat een overzicht van publiceert. Dat gebeurde zopas opnieuw, met de inmiddels zesde editie van het verzamelwerk *Freedom of expression, the Media and Journalists*. Dit gratis e-book bundelt alle arresten van het EHRM over artikel 10 sinds 1994. Dirk Voorhoof en enkele mede-auteurs leveren bij de 339 uitspraken deskundig commentaar.

Freedom of Expression, the Media and Journalists

Dirk Voorhoof e.a.
European Audiovisual Observatory, 2021

GRATIS E-BOOK

<https://rm.coe.int/iris-themes-vol-iii-2020-edition-en-28-april-2021-/1680a24eee>

De geschiedenis herhaalt zich (niet)

Trekken we lessen uit het verleden of herhaalt de geschiedenis zich? De tragiek die zich afspeelde tussen 1930 en 1950 maakt die vraag blijvend pertinent. Om de bezinning gaande te houden, brengt Ivo Janssens, zelf actief in de sociaal-culturele sector, in zijn publicatie *Onvoltooid Verleden Tijd – Antidotum tegen historisch geheugenverlies* een keur van prominente historici en andere denkers bijeen. Onder meer de journalisten Marc Reynebeau, Béatrice Delvaux en Geert van Istendael tekenen present.

Onvoltooid Verleden Tijd. Antidotum tegen historisch geheugenverlies

Ivo Janssens (red.)
Sterck & De Vreese, 2020

VVJ-leden kunnen het boek met een korting van 25% bestellen, wat de prijs op 19 euro brengt (inclusief verzendingskosten). Ze sturen daarvoor een mail naar ivo.janssens1@telenet.be met vermelding van naam, VVJ-lidnummer en leveringsadres.

Geen (pers)vrijheid zonder privacy

Jurist Matthias Dobbelaere-Welvaert schreef een uiterst toegankelijk boek over 'hoe we onze privacy verliezen en wat je daaraan kunt doen'. Big brother loert overal, zo blijkt: bij je thuis, op de weg, op het werk, bij de bank, bij de dokter, op vakantie, op restaurant, bij het daten en bij de seks. Ook journalisten, die toch fors zijn gehecht aan de mogelijkheid van discrete contacten, kunnen hier wat van leren.

Ik weet wie je bent en wat je doet

Matthias Dobbelaere-Welvaert
Borgerhoff & Lamberigts, 2020

Journalistiek is verhalen én statistiek

Uiteraard is journalistiek een kwestie van verhalen vertellen, maar over kwalitatief hoogwaardige data beschikken, is minstens even belangrijk, betogen Joris Boonen en Mark Pluymaekers in hun handboek *Kwantitatief onderzoek voor journalisten*. Zeker in een tijdperk van *data overload*. Met hun handleiding willen de auteurs (aspirant-)journalisten wegwijs maken in de wereld van data, kwantitatieve onderzoeken, opiniepeilingen en surveys.

Kwantitatief onderzoek voor journalisten. Verantwoord nieuws maken van cijfers

Joris Boonen & Mark Pluymaekers
Coutinho, 2021

Op 12 oktober, 9 november en 30 november organiseert de VVJ met beide auteurs een driedelige vormingscyclus over het thema. Info en inschrijvingen op www.journalist.be/agenda.

**JAN STEVENS,
FREELANCER VOOR
HET LEVEN**

‘De verschraling baart me zorgen’

'Je moet gedreven en ook een tikkeltje gek zijn om freelance journalist te worden', vindt Jan Stevens (57). Toch is hij dat al decennia-lang. Hij schrijft verhalen en interviews voor concurrerende mediahuizen en daar heeft de coronacrisis niets aan veranderd. 'Ik ben zeer gehecht aan die vrijheid, maar de mediaconcentratie gooit vandaag wel roet in het eten. De markt is aanzienlijk gekrompen en die ongezonde verschraving baart me zorgen.'

MONICA MORITZ

'Ik werk al jaren thuis, dus wat dat betreft veranderde er met corona niets. Toch voelde ik mij verschrikkelijk opgesloten. Vroeger reisde ik veel, naar Londen en Berlijn en zo, en dat viel allemaal weg. Bijna elk gesprek moest via Zoom en dat is niet te vergelijken met een *face to face*-interview. Ik ben nu al heel blij als iemand me nog eens thuis wil ontvangen, maar de meesten doen dat voorlopig liever niet. Zo zie je maar: als ik vandaag in Vlaanderen al op pad kan, ben een gelukkig mens.'

Heb je het als freelancer financieel moeilijk gehad tijdens corona?

'De eerste maand van de pandemie was ingewikkeld. Iedereen was verlamd door de angst om ziek te worden, niemand wist hoe de toekomst eruitzag en corona beheerste het nieuws volledig. Het was toen echt moeilijk om andere onderwerpen te verkopen of opdrachten te versieren. Dat is al flink verbeterd.'

Vragen concurrerende redacties dat je je stijl aanpast?

'Mijn teksten laten ze ongemoeid, maar ze bedenken er soms wel vreemde titels bij. Eén keer zelfs met kwalijke gevolgen. In 2015 schreef ik voor de krant een onderzoeksstuk over een in opspraak gekomen culinair journalist. Daar hadden ze een kop boven gezet die op zijn zachtst gezegd de lading niet dekte en ik wist meteen dat daar gedonder van zou komen. De man stapte naar de rechter. Mij trof uiteindelijk geen schuld, want de rechtbank oordeelde dat ik journalistiek verantwoord werk had geleverd. De krant is wel veroordeeld voor de titel die de eindredactie had bedacht.'

Bepaal je als freelancer zelf wat een artikel of interview mag kosten?

'Sinds 2009 wel, ja. In 1997 schreef ik voor het regionale *Vrije Waasland* en werkte ik tegelijk in de uitgeverwereld. Van freelancejournalistiek kon je in de jaren 90 echt niet leven. Ze betaalden me toen per teken en voor een groot interview kreeg ik zo'n 30 euro. Later, bij *Het Volk*, een nationale krant, was dat niet veel meer. Vanaf 2007 heb ik een paar jaar voor de bedrijfstijdschriften van de communicatiegroep Duval Guillaume geschreven en daar mocht ik voor het eerst in mijn leven aan een dagprijs werken. In 2009 heb ik zo'n dagprijs ook bij een krant aangekaart. Als het in de reclamewereld kon, waarom niet in de journalistiek? Tot mijn verbazing willigde de hoofdredacteur dat meteen in, waarna ik ook met andere hoofdredacteuren ging praten. Sindsdien is journalistiek voor mij financieel goed leefbaar en ben ik er voluit voor gegaan. Ik was vroeger gewoon te braaf om een betere prijs te bedingen. Nu is het wel zo, en dat mag dan een beetje onbescheiden klinken, dat je natuurlijk iets te bieden moet hebben. Dat neemt niet weg dat nog te veel goede freelancejournalisten voor een habbekrats werken.'

... en meer en meer extra's moeten leveren, zoals stukjes online, foto's, video's.

'Het enige wat ik kan, is schrijven, en verder niks, vraag het maar aan mijn vrouw (*lacht*). Dat ze van freelancejournalisten nu ook foto's en video's eisen, dat snap ik niet. Ik kan dat niet, je zou mijn foto's eens moeten zien. Je vraagt aan fotografen toch ook niet om een stuk te schrijven? Wat ze van beginnende freelancejournalisten vandaag eisen, is echt niet te onderschatten.'

Onlangs heb je in een onthullend stuk afgerekend met het geweld dat je thuis als kind onderging. Waarom nu?

‘Ik vond dat ik het ooit eens moest vertellen, maar ik heb lang gearzeld. De trigger was een debat over kindermishandeling op *Terzake* waar Meyrem Almaci en Conner Rousseau zo bitsig over het thema aan het bakkeleien waren dat ik er misselijk van werd. Toen dacht ik: nu doe ik het. Voor mezelf en ook omdat geweld en kindermishandeling door de lockdown fors toegenomen zijn. Opmerkelijk is dat mishandelde kinderen loyaal blijven ten opzichte van hun ouders, tot in het absurde zelfs. Ik heb die loyaliteit doorbroken en ben opgelucht dat ik eindelijk die drempel overschreden heb. Achteraf gezien heeft mijn trieste jeugd ook een positieve invloed gehad, want het heeft voor een stuk mijn carrière bepaald. Ik ben in de journalistiek gevlucht en heb me daar met hart en ziel in gestort, heb me er door laten opzuigen zelfs. Ik heb trouwens ook veel geschreven over adoptie en kindermishandeling, ook al waren die verhalen voor mij altijd heel pijnlijk en confronterend.’

Hoe was de weerklank op je onthulling?

‘Ik was er een beetje bang voor, maar ik heb ontzettend veel goeie reacties gekregen, ook van lezers die iets soortgelijks meegemaakt hebben. Dankzij dat stuk hebben een aantal mensen bovendien hun weg gevonden naar de lotgenotenwerking voor overlevers van kindermishandeling (*Echo-lotgenotenwerking.be - Vlaams Expertise Centrum Kindermishandeling*). Na die publicatie vernam ik zelf pas dat mijn hele familie aan moederszijde wist dat mijn moeder me sloeg en mishandelde, én dat men dat niet normaal vond. Dat heeft me echt gechoqueerd. Niet één van hen heeft ooit ingegrepen. Langs vaderszijde wisten ze het ook, en ook daar werd

gezwegen, maar ze vingten me wel op. De herinnering aan mijn jeugd bedroeft me nog altijd en blijft me achtervolgen. In 2004 ben ik daardoor zelfs in een gigantische depressie terechtgekomen.’

‘Af en toe doet een artikel ertoe. Maar wordt de wereld er beter door?’

Heb je naast dit persoonlijke verhaal nog stukken geschreven die voor je lezers het verschil hebben gemaakt?

‘Journalistiek slaat soms wel in. Jeugdschrijver Guy Laenen was als recidiverende pedofiel veroordeeld tot 4 jaar effectief. Toch bleef hij gewoon vrij rondlopen. Na mijn stuk moest hij zijn straf wel gedeeltelijk uitzitten. Dus ja, af en toe doet een artikel ertoe. Maar wordt de wereld er beter door?’

Je hebt zo toch ook oorlogsvluchtelingen geholpen.

‘In 2000 raakte ik bevriend met een Tsjetsjeens echtpaar dat hier net gearriveerd was. De subsidiaire beschermingsstatus voor oorlogsvluchtelingen bestond toen nog niet. Ik schreef toen veel over de situatie van Tsjetsjenen in België en interviewde ook de toenmalige Commissaris-generaal voor de Vluchtelingen en de Statenlozen. Tijdens ons gesprek beloofde hij dat Tsjetsjeense oorlogsvluchtelingen voortaan ook politiek asiel zouden krijgen. Dat interview was in 2002 voorpaginanieuws.’

De vrije meningsuiting ligt steeds vaker onder vuur. Heb jij het gevoel dat de samenleving je recht op een mening aan banden legt?

‘De tenen worden steeds langer. Dus ja, soms ben ik wel wat voorzichtiger. Of dat zelfcensuur is weet ik niet, het is misschien ook een beetje ouder en wijzer worden. Problematischer vind ik de invloed van conservatieve religies. Ik ben katholiek opgevoed, maar heb mij na al die schandalen rond pedofilie laten ontdopen. Mijn generatie had trouwens met kerk en godsdienst afgerekend. Helaas zie je nu hoe de kerk plaats ruimt voor een religie die dringend nood heeft aan verlichting. Verontrustend is daarbij dat ze je bij de minste kritiek van islamofobie beschuldigen. Van zodra je een stuk schrijft over de islam en je je zorgen maakt over de extremistische uitwassen ervan, word je in het rechtse kamp geduwd. Zeer alarmerend zijn ook de algoritmen van de sociale media, die informatie in een bepaalde richting sturen. Afgezien daarvan vind ik dat je met alles moet kunnen blijven lachen. Ook met die karikaturen van *Charlie Hebdo*.’

In welk politiek gedachtegoed plaats je jezelf?

‘Dat heb ik me de laatste tijd al vaak afgevraagd. De coronacrisis heeft me geleerd dat vrijheid van mening het allerbelangrijkste is. Mijn vrijheid heeft door die coronacrisis en de lange tenen in de samenleving een flinke knauw gekregen, zelfs zonder dat ze me persoonlijk aanspreken over de dingen die ik schrijf. De sociale media werken de beteugeling van meningsvrijheid nog in de hand. Vooral Twitter is een vreselijk medium. De manier waarop mensen tegen mekaar tekeergaan om hun gelijk te halen, is abominabel. In die sfeer van ruzie en achterdocht belagen ze ook journalisten. Trump heeft met zijn tweets de onenigheden in de samenleving en de hetze tegen

‘Hoe Siegfried Bracke, als oud-journalist van de VRT, collega’s durft aan te pakken, vind ik er vaak ver over’

journalisten opgezweept. Die funeste evolutie is ook naar Europa overgeslagen. De tweets over de ‘hoernalisten van de mainstream media’, zijn niet te tellen. Journalistiek beoefenen is mede door de sociale media een gevaarlijke

job vandaag. Ze belichten en versterken opinies over de zogenaamde *Lügenpresse* of noemen ons de *regimepers*, alsof wij onderdeel zijn van een complot om het klootjesvolk onder de knoet te houden. En wie daar bij ons soms een bedenkelijke rol in speelt, is de voormalige kamervoorzitter Siegfried Bracke. Hoe hij op Twitter, als oud-journalist van de VRT, collega’s durft aan te pakken, vind ik er vaak ver over. Hij hangt de moraalridder uit terwijl hij zelf de journalistieke deontologie jaren aan zijn laars laptte toen hij als *Valère De Scherp* en *Han Vermeer* in het geniep columns schreef en interviews afnam voor het partijblad van de socialisten.’

Zou jij vandaag nog freelancer worden?

(*Zucht*) ‘Ik wel, want ik heb een probleem met gezag en bazen, een hang naar onafhankelijkheid die ik

waarschijnlijk aan mijn jeugd te danken heb. Ik kan gewoon niet voor een meerdere in een hiërarchie werken. Als je freelance is je relatie met hoofdredacteuren en cheffen helemaal anders, het is geen baas-knecht verhouding meer. Voor beginnende freelancers is dit wel een harde tijd, al zijn er hoofdredacteuren – ik denk aan Jörgen Oosterwaal – die bereid zijn om ze fatsoenlijk te betalen, althans op voorwaarde dat ze kwalitatief werk leveren. Dat sommige freelancejournalisten niet goed genoeg zijn wordt te weinig belicht, vind ik. Lang geleden was ik even eindredacteur-ad-interim voor een magazine en schrok ik hevig van de erbarmelijke stukken die daar binnenkwamen, ook van vaste, gerenommeerde journalisten. Dat was echt ondermaats. Ik moest die soms volledig herschrijven en heb toen heel veel respect gekregen voor eindredacteuren. Je kan helaas geen journalistiek ‘studeren’ vrees ik, je moet gedreven zijn om dat vak gaandeweg zelf te leren beheersen.’

Kijk je uit naar je pensionering?

‘Ik heb altijd geroepen dat ik zou werken tot ik erbij doodval. Daar ben ik op teruggekomen. In 2007 ging ik naar Johannesburg op reportage met fotograaf Patrick De Spiegelaere en een maand later overleed hij aan een hersenbloeding, 46 jaar oud. Toen heb ik besloten alleen nog *mijn goesting* te doen. Ik heb fantastische reportages en interviews kunnen maken, maar nu heb ik het gevoel dat mijn leven zo (*knipt met de vingers*) voorbijgeflitst is. Ik zal wel altijd blijven schrijven, want ik ben een beetje ijdel en vind het fijn om mijn stukken met mijn naam erbij in *Zeno* of *Knack* te zien, dat streelt mijn ijdelheid (*lacht hartelijk*). Maar het zal wel aan een trager tempo zijn. En voor de rest wordt het rondtrekken met dat ding daar (*wijst op een gerieflijke camper*).

8 tips voor berichtgeving over de islam

Moslams komen in westerse media overwegend negatief en te stereotypisch aan bod. De Internationale Federatie van Journalisten (IFJ) organiseerde onlangs een webinar om het beter te doen. Deze aanbevelingen hielden wij daaraan over.

LUC VANHEERENTALS

1 ZORG VOOR DIVERS SAMENGESTELDE REDACTIES

Redacties moeten meer journalisten opnemen met roots in moslimlanden. Net zoals in het verleden de aanwezigheid van vrouwen op redacties de berichtgeving over vrouwentema's heeft veranderd, zal ook dit impact hebben op de verslaggeving. Op die manier worden redacties ook een betere weerspiegeling van de bevolking.

5 ZIE DE MOSLIMWERELD ALS DIVERS, NIET ALS EEN BLOK

De moslimwereld is geen monolithisch blok, maar een diverse mix van etniciteiten, talen, culturele tradities en politieke opinies. Er is geen typisch islamitisch persoon noch land. De Homo Coranicus bestaat niet. De moslim wiens leven volledig wordt gestuurd door de Koran, vertegenwoordigt slechts de meest conservatieve fractie. Vermijd dus veralgemeningen. Probeer steeds te duiden over welke moslimfractie je het hebt. En laat diverse stemmen aan het woord.

Hind Fraihi:

'Taak voor opleidingen journalistiek'

Hind Fraihi is freelance onderzoeksjournaliste met Marokkaanse wortels. Ze werd bekend door haar reportagereeks 'Undercover in Klein-Marokko'.

'Mijn kijk op de berichtgeving over islam en moslams? In de eerste plaats mag men niet blijven steken in een enge en oppervlakkige benadering van de islam. Die benadering begint al in het onderwijs,

waar sprake is van een versimpeling van de islam. In de geschiedenislessen wordt deze religie doorgaans eurocentrisch en met afstand gepresenteerd, en niet door de ogen van moslams. De *outsider's view*, zoals dat heet.

Onder meer de opleidingen Journalistiek moeten aandacht besteden aan de brede gelaagdheid in de islamitische wereld. Daarom wil ik op mijn beurt de Koran citeren: '*lqra!*', het eerste bevel dat geopenbaard werd aan de profeet

Mohammed. '*Lees! Bestudeer!*' Het is een op zichzelf staand vers met een betekenis die verder gaat dan een loutere lezing van de Koran. *lqra* wordt geïnterpreteerd als een actieve onderzoekende houding. Een attitude die bij uitstek kan worden beoefend in de journalistiek en in het onderwijs.

In mijn berichtgeving over de islam poog ik stevast objectiviteit na te streven, al is mijn kijk deels gekleurd door mijn Arabische afkomst. De Arabische taal

2 HANG EEN CORRECT BEELD OP VAN VROUWEN

Over moslimvrouwen wordt vaak zeer eenzijdig geschreven. Ze worden ook veelal stereotiep afgebeeld met niqab of boerka, om te beklemtonen dat ze anders zijn dan Europees. Laat hen aan het woord en heb respect voor het feit dat velen heel autonoom zijn.

3 VERDIEP JE IN DE WERELD VAN MOSLIMS

Uitgevers zouden middelen moeten vrijmaken voor vormingen over het thema. Op elke redactie moet minstens één journalist met kennis van zaken hebben, bij wie andere redactieleden terecht kunnen voor advies.

4 LAAT MOSLIMS NIET ALLEEN OVER RELIGIE SPREKEN

Vaak komen moslims alleen maar in de media aan bod over zaken gerelateerd aan religie en extreme gebeurtenissen zoals terrorisme. Om een meer accuraat beeld van de moslimwereld te schetsen, moeten we hen ook tonen in hun alledaagse leven en hen aan het woord laten over andere onderwerpen. Vraag bij voxpops over uiteenlopende thema's ook hun mening.

6 LEG CONTACTEN EN BOUW EEN BAND OP

Leg contacten met moslimfracties, ook buiten de context van gebeurtenissen. Denk daarbij aan imams, wetenschappers en gewone burgers. Om wederzijds vertrouwen en een stabiele relatie op te bouwen, moet dit transparant en respectvol gebeuren. Door de negatieve beeldvorming in de media is het wantrouwen bij deze populatie ten aanzien van journalisten groot. Wees ook voorzichtig met het benoemen van iemand als moslim, en overleg daarover met de betrokkene. Dit heeft voor iemand vaak immers grote consequenties zowel binnen als buiten de eigen kring.

7 VERMIJD VERALGEMENINGEN EN STEREOTYPERINGEN

Vermijd de veralgemenende negatieve stereotypering dat de islam in essentie gewelddadig, bedreigend, fanatiek of seksistisch zou zijn. Het zijn vooroordelen die in het westen al eeuwenlang circuleren. Bekijk moslims niet louter door een veiligheidsbril en vermijd onnodige 'islamisering' van onderwerpen. Streef naar een evenwichtige verslaggeving, gebruik de juiste woorden, correcte toon en aangepaste beelden. Vraag je steeds af of de vermelding van de etniciteit relevant is. Schets steeds de socio-politieke context en neem standpunten in over gangbare vooroordelen. Redacties moeten over dit alles richtlijnen uitvaardigen.

8 GA CONTROVERSIËLE ONDERWERPEN NIET UIT DE WEG

Wees kritisch, ten aanzien van elk officieel discours en wat vertegenwoordigers van moslimorganisaties verkondigen. Zogeheten politieke correctheid mag niet beletten om controversiële onderwerpen aan te snijden. Onderzoek beweringen en bedoelingen – zowel van wie zich schuldig maakt aan islamofobie als van radicale elementen binnen de islamgemeenschap. Wie zijn de mensen achter deze haatmechanismen? Wie betaalt hen? Hoe zijn ze georganiseerd? Wees ook kritisch ten aanzien van de eigen vooroordelen.

'De islam is een huis met ontzettend veel kamers'

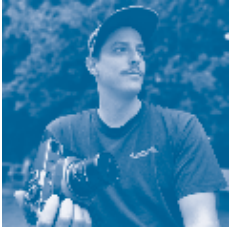
mag dan wel de taal van de Koran zijn, maar slechts een minderheid van moslims is Arabisch. Ik merk na bijna 20 jaar journalistiek werk dat er nog steeds een amalgaam wordt gemaakt van islam en

Arabisch. De islamitische wereld strekt zich uit van Noord-Afrika tot de Kaukasus en van de Balkan tot Zuidoost-Azië. En ze vermengt daarbij tientallen lokale culturen en gemeenschappen, met hier en daar hybride geloofsontwikkelingen.

De islam is dan ook een huis met ontzettend veel kamers. De kelders worden bewoond door de barbaren van Islamitische Staat, in andere kamers bivakkeren wahabieten wier wereldbeeld stamt uit de obscure hoeken van de middeleeuwen. Je vindt er bijvoorbeeld de moslims die in het Engelse Birmingham aan de schoolpoorten staan te protesteren tegen lessen over de LGBTQ-gemeenschap.

Maar er wonen ook miljoenen anderen die, net als u en ik, gewoon hun doorsnee leven willen leiden. De islam is dus meer dan een heet hangijzer in de actualiteit. Bovendien heeft het huis een boeiende grote tuin vol poëzie, kunst, architectuur, wetenschap en filosofie. Een poging tot rondleiding in die veelzijdigheid, onderneem ik in het boek *Islam in 500 woorden*. Dat is een lexicon dat vanuit zes categorieën ingaat op de belangrijkste plaatsen voor moslims, de islam in België, de geloofsleer, de islam vandaag en vroeger en opvallende misvattingen. Ik beschouw dit boek zelf als een sleutel tot een wereld die velen tot de verbeelding spreekt.'

FOTOGRAAF
JONAS CAMPS

Project Zambia

WAAROM LAURENS THYS DEZE FOTO KOOS

Laurens: 'Jonas Camps reisde in de lente van 2021 naar Oost-Afrika om te helpen bij de bouw van het allereerste skatepark in Zambia. Tijdens de bouw van het park documenteerde hij het leven in en rondom de community van Mongu, de hoofdstad van de Westelijke Provincie in Zambia. Gedurende twee maanden leefde hij op het grondgebied van de Lozi, de lokale bevolking.'

In het beeld dat ik koos, zien we een do-it-yourself skateboard, gemaakt door kinderen uit de buurt. Spijkers, hout en ijzerdraad worden gecombineerd om de plank nieuw leven in te blazen. De drijfveer en creativiteit van de jongeren om een skateboard te maken is ongelooflijk. Elk skateboard kan gezien worden als een uniek sculptuur.

Het contrastrijk zwart-wit in de foto accentueert de details van zowel het object als de omgeving waarin het zich bevindt. De robuustheid die ik voel in de foto staat symbool voor de ruwheid en creativiteit die we terugzien in de skatecultuur.'

PIETER KNAPEN,
SECRETARIS-GENERAAL EN
OMBUDSMAN, OVERLOOPT
DE RECENTSTE UITSPRAKEN

Naast de uitspraken over klachten heeft de Raad voor de Journalistiek werk gemaakt van de actualisering van de richtlijn over financiële berichtgeving en zijn drie nieuwe raadsleden benoemd.

SANCTIES ZIJN NIET HET ENIGE MIDDEL OM RELEVANT TE ZIJN

Af en toe duikt de vraag op of zelfregulering volstaat om de naleving van de journalistieke beroepsethiek te bewaken en of de Raad voor de Journalistiek geen sancties zou moeten opleggen. Advocaat Joris Van Cauter stelde ze opnieuw in een opiniestuk in *De Standaard*. Het antwoord ligt in de tegenvraag of we dan moeten kiezen voor overheidsregulering. Want naast overheidsregulering en co-regulering (een mengvorm van overheids- en zelfregulering) zijn er geen alternatieven.

Overheidsregulering geniet allerminst de voorkeur om de simpele reden dat ze zou indruisen tegen de persvrijheid. Er zijn wettelijke bepalingen voor pers en journalistiek, maar die blijven best zo beperkt mogelijk. Precies daarom zijn er deontologische of beroepsethische regels. En precies daarom hebben de VVJ en de mediaorganisaties het systeem van zelfregulering opgezet, zoals dat in verscheidene andere Europese landen bestaat.

De kracht en de impact van dit systeem liggen in zijn representativiteit en transparantie, niet in het opleggen van sancties. Een uitspraak van de Raad is geen oordeel van een enkeling, maar van een uitgebreide en representatieve vertegenwoordiging van de beroepsgroep die, samen met externe leden, zegt dat een journalist of medium al dan niet een inbreuk heeft gepleegd op de beroepsethiek. Dat is niet min.

Verder publiceert de Raad zijn uitspraken met naam en toenaam op zijn website en in *De Journalist* en publiceren de betrokken media een samenvatting ervan. Ook dat is niet min. Die transparantie onderscheidt de Raad voor de Journalistiek overigens van tuchtraden van andere beroepsgroepen, zoals de advocatuur.

Ten slotte zijn burgers of organisaties die een klacht indienen meestal niet uit op sancties voor journalisten of media, maar willen ze een moreel oordeel van een gezaghebbend orgaan. Dat vinden ze bij de Raad en het is transparant voor iedereen.

Neen dus. Sancties zijn niet het enige middel om relevant te zijn. Overheidsregulering evenmin.

MEEUSEN EN BERYX // DE MORGEN

Vertekend en niet waarheidsgetrouw beeld van pv van verhoor

Het artikel gaat over de dooppraktijken bij studentenclub Reuzegom. Het verwijst naar een proces-verbaal van verhoor van klager, die lid was van Reuzegom maar niet bij de doop aanwezig was en niet tot de achttien (ex-)studenten behoort van wie het parket de doorverwijzing vordert naar de correctionele rechtbank. Na de inleiding, die spreekt van nieuwe documenten die de krant kon inkijken, volgt een passage over het verhoor van klager. Verder komen vroegere schachtentemmers en ex-leden van Reuzegom ter sprake. De klacht is gegrond.

Het artikel geeft een vertekend en niet waarheidsgetrouw beeld van het verhoor van klager. De journalist presenteert het als waarheidsgetrouw door ogenschijnlijk letterlijk te citeren, maar dat blijkt niet te kloppen. Uit een vergelijking van de tekst van het pv van verhoor met de citaten in het artikel blijkt dat klager verklaringen in de mond worden gelegd die hij nooit heeft gegeven en dat verklaringen uit de context worden getrokken of zodanig worden samengebracht dat het artikel een vertekend en verkeerd beeld geeft van wat gezegd is tijdens het verhoor.

De journalist heeft het verhoor verwerkt op basis van datgene wat hem, naar eigen zeggen, door een bron aan telefoon is voorgelezen en wat hij snel heeft genoteerd. Hij heeft niet geprobeerd om te controleren of de citaten uit het verhoor en zijn weergave ervan kloppen. Hij heeft klager daarover ook niet gecontacteerd.

Met de vermelding van zijn naam en voornaam tast de krant het privéleven van klager aan. De berichtgeving over Reuzegom is van maatschappelijk belang, maar klager is geen publiek figuur. Dat zijn moeder als provinciegouverneur dat wel is, doet voor hem niet ter zake. Het artikel koppelt zijn naam aan een reeks intieme en belastende gedragingen. Bovendien doet de weergave van het verhoor uitschijnen dat hij deze gedragingen zelf erkend zou hebben, terwijl dit niet blijkt uit het pv van verhoor.

AERTS // 'TSCHELDT

Anonimiteit van 'tScheldt is flagrante schending van de code

De klacht betreft drie artikels, waarin 'tScheldt het heeft over een groep van politici, journalisten en criminelen die blijkbaar een pact hebben

'De Raad zegt dat 'tScheldt, door vast te houden aan anonimiteit, bewust verwarring creëert om zo de normale beroepsethische verantwoordelijkheid van zich af te schuiven of eraan te ontsnappen'

gesloten om 'tScheldt aan banden te leggen. Volgens de artikels speelt klager een rol in dat pact. De klacht is gegrond.

De Raad zegt vooreerst dat 'tScheldt, door vast te houden aan anonimiteit, bewust verwarring creëert om zo de normale beroepsethische verantwoordelijkheid van zich af te schuiven of eraan te ontsnappen. Dat is een flagrante schending van het principe dat een journalist of redactie werkt met open vizier en de nodige identificatiegegevens beschikbaar stelt, zoals bepaald in de *Beginzelen* van de Code, en van artikel 8 uit het hoofdstuk *Onafhankelijk informeren* dat zegt dat de journalist de vrijheid van informatie, commentaar en kritiek uitoefent in verantwoordelijkheid.

Verder zegt de Raad dat de artikelenreeks in strijd is met artikel 25 van de Code, dat zegt dat een journalist geen ongegronde verdachtmakingen of beschuldigingen uit, en van artikel 20 betreffende wederhoor.

VAN MOL // DE MORGEN, HLN.BE EN HUMO.BE

Portret van man achter 'tScheldt is ok, maar onvoldoende wederhoor over andere aantijgingen

Het artikel van *De Morgen*, overgenomen door *HLN.be* en *Humo.be*, stelt de vraag wie er achter de anonieme website 'tScheldt zit. De journalist wijst naar klager en schetst een profiel van hem.

De klacht is ongegrond wat journalistieke onafhankelijkheid, waarheidsgetrouwe berichtgeving en respect voor het privéleven betreft. De Raad heeft geen aanwijzingen dat de journalist niet onafhankelijk gehandeld zou hebben. De journalist maakt aannemelijk dat hij voldoende onderzoek heeft gedaan om datgene wat hij in het portret van klager schrijft, te onderbouwen. En de journalistieke zoektocht naar wie achter 'tScheldt zit, is maatschappelijk relevant en het is verantwoord om de naam en voornaam van klager te vermelden.

De klacht is wel gegrond wat het geven van loyaal wederhoor betreft. Het artikel uit ernstige aantijgingen die de eer en goede naam betreffen. Wat de connectie van klager met 'tScheldt betreft, heeft de journalist hem een loyale kans op wederhoor geboden. Maar wat andere aantijgingen betreft, is die kans onvoldoende geboden. De journalist had ook de andere aantijgingen moeten voorleggen of had moeten verwijzen naar eerdere publicaties waarin klager een aantal van de aantijgingen betwist.

BRAUN // GAZET VAN ANTWERPEN

Artikels over coronamaatregelen en joodse gemeenschap zakelijk en niet stigmatiserend

De drie artikels gaan over de manier waarop de Joodse gemeenschap in Antwerpen wordt getroffen door het coronavirus en hoe ze omgaat met de coronamaatregelen. Klager zegt dat informatie over het dragen van mondkapjes in de Jesode-Hatora school en over een honderdtal Joodse patiënten die besmet raakten met corona en thuis zuurstof toegediend kregen, niet naar behoren gecheckt is. Hij zegt ook dat de journalist polariseert. De klacht is ongegrond.

De Raad is van oordeel dat de artikels zakelijk en niet stigmatiserend zijn ten aanzien van de Joodse of meer bepaald de chassidische gemeenschap. De journalist beschikte over voldoende bronnen en gegevens voor de artikels en het was niet nodig om hiervoor bijkomende instanties, met name de Jesode-Hatora school en de ambulancedienst Hatzolah, te contacteren. Verder behoort het tot de redactionele vrijheid om de uitspraken van een geïnterviewde ruimer te kaderen.

ANIMAL RESCUE SERVICE // HET BELANG VAN LIMBURG EN HET NIEUWSBLAD

Voldoende elementen die inhoud van artikel onderbouwen

De identieke artikels in *Het Belang van Limburg* en *Het Nieuwsblad* gaan over een rattenplaag in Sint-Truiden. De Raad kan niet uitmaken wat er tijdens een interview met klager precies is gezegd en of dit getrouw is weergegeven. De journalist maakt wel aannemelijk dat hij voldoende onderzoek heeft gedaan en voldoende aanwijzingen heeft die de inhoud van zijn artikel onderbouwen.

A portrait of Mathieu Goedefroy, a man with curly brown hair, a mustache, and glasses, wearing a red and blue plaid shirt. He is sitting on a yellow sofa and looking slightly to the right of the camera.

**MATHIEU
GOEDEFROY**

VROEGER

Sportjournalist bij VTM en *Het Laatste Nieuws*. Werd in 2018 perschef bij dierenpark Pairi Daiza

NU

Sinds april 2021 is hij nieuwsmanager op de sportredactie van DPG Media

**‘Bij mijn
terugkeer
trof ik een
vernieuwde
redactie aan’**

MATHIEU GOEDEFROY (30) KOMT NA DRIE JAAR TERUG THUIS BIJ DPG

'Ik ben tien jaar lang sportjournalist geweest. In die tijd heb ik alles uitgeprobeerd. Zo ben ik wel; ik wil alles een keer gedaan hebben. Ik was eindredacteur, maakte video's, schreef artikels... De enige constante was het onderwerp: sport. Toen ik journalistiek studeerde aan de Erasmushogeschool schreef ik daar al elk eindwerk over. Ik hou van competitiviteit en kan enorm genieten van een atleet die de beste wil zijn. Die drang voel ik zelf ook. Ik loop en fiets veel. En ik ben de slechtste voetballer die ik ken: ik zie beroepshalve waar ik de bal moet schoppen, maar het lukt me niet (*lacht*).'

'Sport gaat over mensen, ook dat spreekt me aan. Een van mijn mooiste herinneringen is toen ik in 2017 met voetballer Anthony Vanden Borre meereisde naar Congo. Normaal zou een Rode Duivel nooit bij een kleine Congolese club tekenen, maar Vanden Borre overleden moeder was afkomstig uit Lubumbashi en het was deel van zijn rouwproces om daar een tijdje te verblijven. Ik had het voorrecht ooggetuige te zijn van zijn eerste dagen bij zijn nieuwe club TP Mazembe. Tienduizend mensen verwelkomden hem op het vliegveld, ik zat naast hem in de praalwagen. We hebben nog steeds contact - op mijn bureau hangt Vanden Borre eerste voetbaltruitje van TP Mazembe.'

'In 2018 mocht ik voor *HLN* het WK voetbal in Rusland ter plekke coveren. Dat doel had ik al jaren voor ogen en toen ik het bereikt had, merkte ik dat ik wel een nieuwe uitdaging kon gebruiken. Het woordvoerderschap sprak me aan, want uiteindelijk draait dat net als journalistiek om het vertellen van verhalen. Toen ik de mogelijkheid had om als perschef te starten bij succesbedrijf Pairi Daiza, besloot ik die kans te grijpen.'

'Bij Pairi Daiza werkte ik tussen de pauwen en tijgers, in een achttiende-eeuwse hoeve middenin het dierenpark. Die was zo authentiek dat er in de winter zelfs geen verwarming was (*lacht*). Het was interessant om als perschef de journalistiek eens vanaf de andere kant te zien. Pairi Daiza heeft twee prominente eigenaars, de miljardairs Eric Domb en Marc Coucke. Hoe zij overkomen in de media, vinden ze zeer belangrijk - elke letter telt. Als journalist sta je er niet altijd

bij stil hoe belangrijk onze beroepsgroep nog steeds gevonden wordt. Dat was een fijne vaststelling.'

'Het bloed kroop toch waar het niet gaan kon. Als ik bij Pairi Daiza moest werken op zondag, zette ik op kantoor voetbal of wielrennen op en zat ik met ex-collega's berichten te sturen. Toen Geert Desmet, de nieuwe chef sport van DPG Media, me eerder dit jaar belde met de vraag of ik als nieuwsmanager terug wilde komen, heb ik dan ook niet lang getwijfeld. Er is geen rationele uitleg, ik heb eigenlijk puur uit passie opnieuw gekozen voor de journalistiek.'

'Toen ik na 2,5 jaar afwezigheid terugkeerde, trof ik een vernieuwde redactie aan. *HLN* en *VTM* vormen nu een eengemaakte multimediale redactie. Dat viel te verwachten: dit is de toekomst van de journalistiek. Het betekent dat de

hele redactiewerking herdacht moet worden. Hoe kan iedereen het best tot zijn recht komen in een nieuw verhaal waarin alles samenkomt in een 360 graden-blik op nieuws? Dat is een fascinerende uitdaging. Het is een enorm geluk dat ik weer kan samenwerken met mijn oude collega's, weliswaar in een andere rol. Zeker in coronatijden. Geen idee hoe ik me vanuit huis had moeten inwerken als ik mijn collega's niet al gekend had.'

'Een nieuwsmanager stopt pas om middernacht met werken. Ik vind die druk haast verslavend. Op een sportredactie kan het er stevig aan toe gaan: je zit samen met allemaal

mensen die van hun passie hun beroep hebben gemaakt. Soms is het een echt hanenkot, waarin veel verschillende hanen met elkaar moeten samenwerken (*lacht*). Nu ik een coördinerende rol heb, is het mijn taak om te zorgen dat iedereen zich goed voelt. Het managen van persoonlijkheden is best een uitdaging. Als journalist maak je gewoon jouw stuk en ga je door naar het volgende, nu bellen tientallen mensen mij dagelijks op met vragen en opmerkingen over hoe en wanneer hun artikels gepubliceerd worden. Als nieuwsmanager moet je dus kunnen relativiseren - ik kan hard discussiëren en dat vijf seconden later vergeten zijn. Nadien drink ik een pint met de collega's en is het weer voorbij. Dat moment van ontlasting, daar doe ik het voor.' (SF)

'Het is een enorm geluk dat ik weer kan samenwerken met mijn oude collega's, weliswaar in een andere rol'

ONDER EMBARGO

Op zeker ogenblik worden historici zelf een stukje geschiedenis, en journalistieke monumenten een stukje mediahistoriek. Op 30 juni heeft de redactie van *De Standaard* **Marc Reynebeau** uitgewuifd. Marc heeft nu, zoals andere 65-plussers, het statuut van 'actief gepensioneerde'. Hopelijk betekent dat voor ons aller collectieve geheugen nog héél actief.

Rudy Tollenaere heeft intussen wel definitief een punt gezet achter zijn journalistieke loopbaan. Van 1979 tot 2018 was hij vast in dienst bij *De Standaard-Het Nieuwsblad-De Gentenaar*, en daarna bleef hij nog enkele jaren als gepensioneerde actief. 'Het is mooi maar genoeg geweest', aldus Rudy, 'ik heb niet de ambitie om de Willy Naessens van de journalistiek te worden.'

Aan de Reyerslaan is **Luc Aerts** op 1 mei het pensioen ingedoken. Luc werkte eerst voor *De Morgen* en heeft er bijna 30 jaar VRT op zitten. Hij was eindredacteur voor het radionieuws en vervoegde op het einde nog de nieuwsombudsdienst. Luc kan nu ook genieten van een stukje wettelijk aanvullend journalistenpensioen, dat er mede dankzij zijn inspanningen een twintigtal jaar geleden ook voor alle beroepsjournalisten bij de VRT kwam.

De VRT moet het vanaf nu ook zonder **Linda De Win** (65) doen. Op 1 juli presenteerde ze haar laatste *Villa Politica*. Linda was enkele jaren ook VVJ-bestuurslid. Minder goede herinneringen heeft ze aan N-VA-toppoliticus Jan Jambon onder meer, die sinds 2015 elk interview met haar

weigert. Dat was nadat ze de Vlaamse minister-president gewoon een keer met wat interne kritiek binnen diens eigen partij had geconfronteerd.

Op de valreep vernemen we nog een pensioenvertrek: **Ivo Vandekerckhove** (67) laat de hoofdredactie van *Het Belang van Limburg* nu definitief over aan Indra Dewitte alleen. Met zijn ruim twintig jaar leidinggeven bij *Het Belang* gaat Ivo de Vlaamse persgeschiedenis in als langst zetelende hoofdredacteur ooit. Als dat geen rustig nagenieten in het groene Limburg verdient!

Zoek **Davy Coolen** niet langer bij *Knack*, waar hij vijf jaar eindredacteur was: hij is teruggekeerd naar de eindredactie bij *Humo* (waar hij de vijf jaar voordien al aan de slag was).

En **Freek Evers** is niet langer te vinden op de redactie van *De Morgen*, hij werkt nu voor *De Tijd*.

Christophe Vanfleteren zet de stap van journalistiek naar onderwijs. Hij werkte een kwarteeuw voor de VRT, de jongste jaren freelance te zijn.

Sofie Demeyer, ex-VRT-journaliste, is dan weer weg op het kabinet van minister van Binnenlandse Zaken Annelies

Verlinden (CD&V), waar ze woordvoester was. Ze werkt nu voor de Orde van Vlaamse Balies.

© ID agency

De **Stichting Verhalende Journalistiek** heeft onder het Nederlandse en Vlaamse journalistengild opnieuw enkele 'Meestertellers' gelauwerd. Naast acht Nederlandse producties, vielen voor 2020 twee Vlaamse journalistieke bijdragen in de prijzen. VRT-journalisten **Ward Bogaert** en **Philip Heymans** werden gelauwerd voor hun reportage *Drie dagen*, waarin een vrouw vlak voor haar euthanasie haar levensverhaal vertelt. **Rik Van Puymbroeck** werd tot meesterteller gepromoveerd voor zijn reeks *Dwars door Vlaanderen en een rotjaar*, verschenen in *De Tijd*.

Verhalende journalistiek was en is ook het handelsmerk van ex-*Knack*-journalist **Chris De Stoop**. Voor zijn verzamelde werk kreeg hij van de Nederlands-Vlaamse **Vereniging van Onderzoeksjournalisten** de

Oeuvreprijs 2021. Diezelfde VVOJ bedacht **Matthias Declercq** met de prijs voor 'signalerende onderzoeksjournalistiek' voor zijn boek *De ontdekking van Urk*.

Even opletten nu want er is maar een letter verschil, maar **Mathias Declercq** heeft na vijf jaar BRUZZ verlaten, waar hij op het eind redactiefchef was. Mathias-met-1-t is nu perswoordvoerder van voetbalclub Anderlecht.

Ook **SKEPP**, de Studiekring voor Kritische Evaluatie van Pseudowetenschap en het Paranormale, heeft haar jaarlijkse prijzen uitgereikt. De Zesde Vijs, voor wie zich verdienstelijk heeft gemaakt in het verspreiden van objectieve wetenschappelijke kennis, is dit keer voor **Maarten Schenk**. Hij ontwierp *Tendolizer*, een systeem dat nagaat wat viraal gaat op sociale media, zodat journalisten en factcheckers vervolgens kunnen controleren of het wel klopt. Samen met een ex-journalist van CNN richtte Schenk ook *Lead Stories* op, een bedrijf waar intussen een 35-tal journalisten de klok rond informatie factchecken voor onder meer Facebook en TikTok.

De Skeptische Put 2020 gaat dan weer naar **Mattias** (2 t's, geen h) **Desmet**, hoofddocent klinische psychologie aan de Universiteit Gent, voor zijn 'tallose ongefundeerde en misleidende uitspraken die mensen kunnen aanzetten tot onvoorzichtig gedrag en de vaccinatie twijfel voeden'.

Voor een overzicht van de laureaten van de **Belfius Persprijzen 2020** verwijzen we

naar de website van Belfius. Selectievere berichtgeving erover is te vinden in de betrokken nieuwsmedia: doorgaans verneemt men daar alles over de eigen prijzen, en veel minder of niks over de rest. Enkel *La Libre Belgique* publiceert vrij getrouw het volledige palet van winnaars - ook wanneer dat concullega's zijn.

Verbijstering op de sportredactie van *Het Nieuwsblad* begin mei. Toen journalist **Dimitri Thijskens** aan voetbalclub **KRC Genk** een interview vroeg met speler Cyriel Dessers, kreeg hij een formeel *njet*. De reden: Dimitri's berichtgeving over de geldstromen en (para)fiscale voordelen in het voetbal. KRC Genk zegt te 'betreuren' dat de journalist daarbij 'in KRC Genk een geliefkoosd slachtoffer vindt'. Het interviewverbod voor de journalist geldt overigens ook voor alle andere spelers en de clubverantwoordelijken. **Ludo Vandewalle**, chef Sport bij *Het Nieuwsblad*, reageerde fluks. 'Onze journalist heeft artikels geschreven die kaderen in onze informatieopdracht', schreef hij aan de clubleiding in Genk. 'Die berichten zijn telkens sereen en correct gebracht. Het is niet omdat sommige artikels u niet goed uitkomen, dat u deze journalist interviews kunt weigeren.' Ook de **VVJ**

protesteerde tegen het 'stadionverbod'. KRC Genk beloofde 'een gesprek'. Triest.

Hommeles in de provincieraad van **Vlaams-Brabant**. Daar werd op zeker ogenblik een voorstel van de oppositie mee gesteund door enkele leden van de meerderheid, maar wie dat waren blijft tot vandaag onduidelijk. Leuvens journalist **Luc Vanheerentals** spreekt van een schande. Zelfs met een beroep op de wetgeving openbaarheid van bestuur lukte hij er nog niet in het gepersonaliseerde stemoverzicht in handen te krijgen. 'Dit toont duidelijk aan hoe problematisch al die digitale vergaderingen zijn voor journalisten', aldus Luc.

Reminder voor VVJ-leden die het gratis **Telenet**-aanbod genoten: Telenet heeft dat dus opgezegd en verwacht dat journalisten die het abonnement behouden daar nu ook voor betalen. Telenet zou dat behoorlijk moeten hebben gecommuniceerd, maar nogal wat VVJ-leden vallen dezer dagen uit de lucht. VVJ-advies aan wie het te betalen abonnement niet ziet zitten: gewoon opzeggen en niet betalen. De opzegging van het voordeel voor VVJ-leden kwam er nadat Telenet met DPG Media samenging in Streamz.

Het is nu definitief: **Filmmagie** is niet meer. Net voor zijn 65ste verjaardag is het kwaliteitsblad gesneuveld. De financiële tekorten werden te groot en hoewel er enkele doorstartscenario's op tafel lagen, wilde het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) niet mee.

Net nu lanceren twee freelancejournalisten het nieuwe filmmagazine *Humbug*. **Ruben Aerts** en **Johannes De Breuker**, filmrecensenten bij respectievelijk *De Standaard* en *Knack Focus*, maakten er een mix van gratis online bijdragen en - vanaf oktober - een te betalen kwartaaltijdschrift van.

Op zoek naar meer diverse bronnen en stemmen voor je nieuwsverhalen? Dan kan de vernieuwde **Expertendatabank.be** van de Vlaamse overheid je een flink stuk vooruit helpen. Die databank telt nu nagenoeg 1000 experten met een profiel dat in de nieuwsmedia nog te weinig aan bod komt: vrouwen, mensen van buitenlandse herkomst en mensen met een beperking. En onbekend, dat weten we al langer, is onbemind. Maak snel je gebruikersprofiel aan op www.expertendatabank.be, en geniet van een pak mogelijkheden om je berichtgeving heel wat diverser te maken.

Eerlijke bronvermelding, het blijft een heikel punt in ons vak. Onlangs was het aan VRT-journalist **Jens Franssen** om er zich op Twitter aan te storen. De aanleiding was een bijdrage van hem over de door militairen bij schietoefeningen veroorzaakte

brand op de Brechtse heide - een stuk waar hij 'dagen aan werkte' en dat vervolgens door andere nieuwsmedia scrupuleloos werd overgenomen. 'Er wordt weer nogal letterlijk overgeschreven vanmorgen', aldus Jens @hln, @demorgen en @hbvl.

Misschien herinnert u het zich nog: in maart doken her en der influencers op die het grote publiek naar dating- en andere twijfelachtige sites trachten te lokken. Bleek een campagne van staatssecretaris **Eva De Bleeker** voor Consumentenbescherming te zijn om met name jongeren te wijzen op de risico's van roekeloos internetgebruik. Een journalist van *Het Nieuwsblad* had de campagne al snel doorprikt, maar toen hij aan de staatssecretaris om uitleg vroeg, kreeg hij nul op het rekest. Zo werd niet enkel het publiek misleid, maar ook een journalist. De **VVJ** vroeg daarop de **JEP** (Jury voor eerlijke reclamepraktijken) om uitleg. Die liet eind april weten geen graten te zien in de campagne. Op de specifieke vraag om ten aanzien van journalisten meer transparant te zijn, gaat de JEP evenwel niet in.

Het volgende nummer verschijnt op woensdag 8 september 2021.

Rechtzetting In het artikel 'Goed community management is meer dan links droppen' in *De Journalist* #231 op blz. 21 zijn de bereikcijfers van Sporza onjuist weergegeven. De correcte cijfers zijn:

Facebook: 468.000 volgers
Instagram: 192.000 volgers
YouTube: 37.800 abonnees
Twitter: 319.400 volgers

* Het aantal volgers werd genoteerd op 7 april.

Realiseer je journalistiek onderzoek met een onderzoeksbeurs

Heb je een idee voor een diepgravend journalistiek onderzoek met Vlaams-Nederlandse insteek maar mis je budget om het uit te kunnen voeren? Dan heb je nu een nieuwe kans nog dit jaar een beurs aan te vragen.

www.vnjb.eu

Aan de slag op een redactie over de grens met een Vlaams-Nederlandse uitwisselingsbeurs

Zou je graag voor twee maanden ervaring opdoen op een redactie bij de noorder- of zuiderburen maar wil je geen dubbele woonlasten of reiskosten betalen? Dan heb je nu een nieuwe kans nog dit jaar een beurs aan te vragen.

www.vnjb.eu

Dien je aanvraag in voor 1 september 2021 en ga van start met je onderzoek of uitwisseling vanaf ten vroegste 1 oktober 2021.

Je project moet zijn afgerond op uiterlijk 31 januari 2022. De VNJB staat open voor freelancers en journalisten in vaste dienst.

MEER OVER DE VLAAMS-NEDERLANDSE JOURNALISTENBEURS

Vlaanderen en Nederland vormen een mooi stel. We delen een taal en onze geschiedenis kent vele raakvlakken. Tegelijkertijd zijn er onmiskenbare culturele verschillen, van de politiek tot aan de dagelijkse eetgewoonten. Die contrasten binnen de overeenkomsten maken het Nederlandstalige deel van de Lage Landen tot een boeiend werkterrein voor journalisten.

De Vlaamse-Nederlandse Journalistenbeurs is ingesteld om dit terrein te verkennen. Samen stellen de Vlaamse en de Nederlandse overheid jaarlijks 22.000 euro ter beschikking voor diepgravende journalistieke producties over Vlaams-Nederlands gerelateerde thema's én voor uitwisselingsprojecten.

- WWW.VNJB.EU -